
**NACIONALNI
KURIKULUM
NASTAVNOGA
PREDMETA**

Priroda i društvo

PRIJEDLOG

VELJAČA 2016.

**Cjelovita
kurikularna
reforma** Rani i predškolski,
osnovnoškolski
i srednjoškolski odgoj
i obrazovanje

NACIONALNI KURIKULUM NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

Prijedlog

VELJAČA 2016.

ČLANICE STRUČNE RADNE SKUPINE IZABRANE JAVNIM POZIVOM

Iva Černošek

Sandra Kasić, Prva katolička osnovna škola u Gradu Zagrebu, Zagreb

Andreja Kosorčić, Osnovna škola Nikole Tesle, Zagreb

Gordana Kralj, Osnovna škola „Ljubo Babić“, Jastrebarsko

Ivana Križanac, Osnovna škola Brodarica, Brodarica

Žaklin Lukša, Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec, Čakovec (voditeljica)

Keti Melnjak, Osnovna škola Štjane, Pula

ČLANICA STRUČNE RADNE SKUPINE IZ JEDINICE ZA STRUČNU I ADMINISTRATIVNU PODRŠKU

Šimica Mihaljević, Agencija za odgoj i obrazovanje

ČLANICA STRUČNE RADNE SKUPINE IZ EKSPERTNE RADNE SKUPINE

Ružica Vuk

TEHNIČKA KOORDINATORICA STRUČNE RADNE SKUPINE

Mirta Srdarev, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

EKSPERTNA RADNA SKUPINA

Boris Jokić (voditelj)

Branislava Baranović

Suzana Hitrec

Tomislav Reškovic

Zrinka Ristić Dedić

Branka Vuk

LEKTURA

Vesna Čondić

UPUTE ZA ČITANJE

Pred Vama se nalazi **prijedlog nacionalnog kurikuluma nastavnog predmeta**. Nacionalni kurikulum nastavnih predmeta dio su **sustava nacionalnih kurikulumskih dokumenata** koji je *Okvirom nacionalnog kurikuluma (ONK)* određen kao sustav dokumenata kojima se na nacionalnoj razini iskazuju namjere povezane sa svrhom, ciljevima, očekivanjima, ishodima, iskustvima djece i mladih osoba, s organizacijom odgojno-obrazovnog procesa i s vrednovanjem. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata prikazan je na Slici A.

Slika A. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata izrađenih u okviru Cjelovite kurikularne reforme

Svi nacionalni kurikulumski dokumenti oblikovani su s idejom o djetetu i mladoj osobi kao o središnjem sudioniku odgojno-obrazovnog procesa. Djeci i mladim osobama, roditeljima, odgojno-obrazovnim radnicima kurikulumski dokumenti jasno ukazuju na odgojno-obrazovna očekivanja i ishode koja postavljamo pred djecu i mlade osobe. Razvojni su i otvoreni dokumenti koje je moguće promijeniti kao odgovor na potrebe djece i mladih osoba, odgojno-obrazovnih radnika i ustanova, novih znanstvenih i tehnoloških spoznaja i onih proizašlih iz prakse.

Nacionalnim kurikulumima nastavnih predmeta određuju se svrha, ciljevi, struktura, odgojno-obrazovni ishodi i razine njihove usvojenosti, učenje i poučavanje, povezanost s drugim predmetima, odgojno-obrazovnim područjima i međupredmetnim temama te vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u predmetu.

Domene/koncepti u organizaciji predmetnog kurikuluma čine gradivnu strukturu određenog predmeta i protežu se kroz cijeli period poučavanja predmeta. Unutar svake domene/koncepta određeni su odgojno-obrazovni ishodi.

Odgojno-obrazovni ishodi predstavljaju jasne i nedvosmislene iskaze o tome što očekujemo od učenika u određenoj domeni/konceptu predmeta na kraju određene godine učenja. Određeni su kao poželjna znanja, vještine i stavovi koji se napredovanjem u odgojno-obrazovnom sustavu usložnjavaju. Kroz godine učenja ishodi čine zaokruženu, logičnu cjelinu učenja i poučavanja u određenoj predmetnoj domeni/konceptu. Kao cjelina kroz sve godine učenja i poučavanja određuju ukupna iskustva učenja u određenom predmetu.

Svaki je ishod oblikovan kao cjelina koja, uz formulaciju ishoda, uključuje i razradu ishoda, preporuke za njegovo ostvarivanje i opis razina usvojenosti. Čitanje ishoda stoga, osim na samu formulaciju ishoda, mora biti usmjereno i na ostale njegove komponente.

Razrada ishoda uključuje preciznije određenje aktivnosti i sadržaja u okviru pojedinog ishoda ili skupine ishoda.

Za veliku većinu ishoda određene su razine njihove usvojenosti. Opisi razina usvojenosti preciznije određuju dubinu i širinu svakog ishoda i opisuju očekivana postignuća učenika na kraju određene godine učenja, čime se olakšava planiranje i provedba vrednovanja. Osim razrade samih odgojno-obrazovnih ishoda, u većini kurikuluma nastavnih predmeta navode se i preporuke za njihovo ostvarivanje.

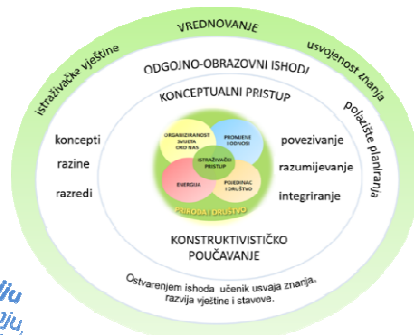
Od učenika se očekuju ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda.

Sadržaj:

- A. OPIS NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, **4**
- B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, **5**
- C. KONCEPTI U ORGANIZACIJI KURIKULUMA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, **5**
 - Organiziranost svijeta oko nas, **6**
 - Promjene i odnosi, **6**
 - Pojedinac i društvo, **6**
 - Energija, **6**
- D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO PO RAZREDIMA I KONCEPTIMA, **8**
 - Pregled odgojno-obrazovnih ishoda po razredima i konceptima, **8**
 - Odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i razine usvojenosti, **10**
 - Primjer razrade odgojno-obrazovnih ishoda u izvedbenome kurikulumu, **45**
- E. POVEZANOST NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO S DRUGIM PODRUČJIMA, MEĐUPREDMETNIM TEMAMA I OSTALIM PREDMETIMA, **47**
- F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, **48**
- G. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA U NASTAVNOME PREDMETU PRIRODA I DRUŠTVO, **50**

Učitelj ima autonomiju u vremenskom ostvarenju, izboru aktivnosti, sadržaja ishoda i postupaka učenja i poučavanja. u neposrednoj stvarnosti i istraživačkim pristupom

Učenik je aktivan sudionik u procesu učenja, vrednovanja i samovrednovanja.

A. OPIS NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

Priroda i društvo interdisciplinarni je nastavni predmet koji integrira znanstvene spoznaje prirodoslovnoga, društveno-humanističkoga i tehničko-informatičkoga područja. Prirodne znanosti uvode učenika u svijet istraživanja i spoznavanja prirode, a društvene i humanističke znanosti u život ljudi i društvene odnose koji se temelje na uvažavanju i prihvaćanju ljudske prirode. U procesu učenja i poučavanja bitne su i spoznaje tehničko-informatičkoga područja što uključuje pravilnu, sigurnu i svrsishodnu uporabu različitih oblika tehnologije, a posebice informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Poticanjem prirodne radoznalosti, želje za učenjem i otkrivanjem svijeta oko sebe, učenik razvija zanimanje za prirodne i društvene pojave i odnose, usvaja ključna znanja i koncepte navedenih područja te razvija vještine i stavove za promišljen, aktivan i odgovoran osobni doprinos zajednici.

Učenje i poučavanje nastavnoga predmeta Priroda i društvo usmjerava učenika na:

- postavljanje pitanja o prirodi i promjenama koje se zbivaju oko nas
- otkrivanje povezanosti i međuovisnosti procesa i pojava u prirodnome i društvenome okruženju
- istraživanje i brigu za svijet u kojemu živi
- spoznavanje sebe i odnosa čovjeka prema drugima i prema okolišu
- informiranje, kritičko mišljenje i odgovorno djelovanje
- poštivanje jednakosti i prava svih ljudi te prihvaćanje različitosti.

Znanja, vještine i stavovi stečeni u nastavnome predmetu Priroda i društvo omogućavaju učeniku bolje razumijevanje svijeta koji ga okružuje, lakše snalaženje u novim situacijama u prirodnome i društvenome okruženju te donošenje odluka za osobnu dobrobit, dobrobit zajednice i prirode. Učenjem o domu, obitelji te lokalnoj i široj zajednici sustavno se izgrađuje osobni, kulturni i nacionalni identitet uz istodobno razvijanje osjetljivosti za druge i cjelokupno životno okruženje. Primjenom različitih strategija aktivnoga učenja i poučavanja promiče se odgovornost i osnažuje integritet čime učenik postaje pouzdan, moralan i dosljedan pojedinac koji poštuje sebe i druge. Time se potiče i osigurava cjelovit razvoj i dobrobit učenika uvažavajući jedinstvenost svake osobe.

Pružanjem veće slobode učiteljima pri izboru sadržaja, metoda i oblika rada, učenje i poučavanje usklađeno s interesima učenika postaje zanimljivije i motivirajuće učeniku i učitelju. Sustavno se stvaraju veze između stečenih spoznaja, vlastitoga iskustva i primjene u svakodnevnome životu.

Iskustvena, istraživački usmjerena i problemska nastava u kojoj je učenik u središtu procesa učenja osigurava njegovu aktivnu ulogu u učenju i poučavanju. Prikupljanjem, obradom i prikazivanjem podataka te primjenom različitih oblika tehnologije razvijaju se informacijska, komunikacijska i digitalna pismenost. Učenjem s drugima i od drugih u različitim okruženjima te suradnjom škole s roditeljima, lokalnom i širom zajednicom učenika se usmjerava na suradnju i otvorenost prema zajednici.

Nastavni predmet Priroda i društvo uči se i poučava u prvome i dijelu drugoga odgojno-obrazovnog ciklusa, a osnovnim konceptima usko je povezan s drugim nastavnim predmetima, međupredmetnim temama i područjima kurikuluma. Na kraju drugoga odgojno-obrazovnog ciklusa (u 5. razredu) učenik spoznaje i vještine iz ovoga predmeta nadograđuje u Prirodi, Geografiji, Povijesti i Tehničkoj kulturi, a u trećemu ciklusu i u Biologiji, Fizici i Kemiji.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

U nastavnome predmetu Priroda i društvo učenik će:

1. spoznati složenost svijeta koji ga okružuje, povezanost čovjeka, društva i prirode u vremenu i prostoru potaknut znatiželjom, vođen vlastitim iskustvom i interesima
2. razumjeti svoj rast i razvoj u interakciji s drugima i prirodom, razvijati integritet, osobni i nacionalni identitet, oblikujući pozitivan odnos prema sebi, drugima, prirodi i društvu kao cjelini
3. razvijati istraživačke kompetencije važne za spoznavanje svijeta oko sebe i kompetencije za cjeloživotno učenje te prepoznati mogućnosti primjene znanstvenih spoznaja u svakodnevnome životu i različitim djelatnostima
4. poštivati i uvažavati različitosti, poznavati svoja i uvažavati prava drugih, razvijati odgovornost i empatiju prema okruženju te kritički promišljati o pitanjima iz svakodnevnoga života (društvenim, etičkim, ekološkim i sl.)
5. sigurno i odgovorno koristiti se tehnologijom u svakodnevnome životu, kao i informacijsko-komunikacijskom tehnologijom za pristup, prikupljanje, obradu i prezentaciju informacija
6. povezati spoznaje iz nastavnoga predmeta Priroda i društvo s drugim nastavnim predmetima, međupredmetnim temama i područjima kurikuluma te razviti inovativnost, kreativnost i otvorenost za nove ideje kako bi aktivno pridonosio održivomu razvoju.

C. KONCEPTI U ORGANIZACIJI KURIKULUMA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

U izradi kurikuluma nastavnoga predmeta Priroda i društvo primijenjen je konceptualni pristup kako bi se učenje usmjerilo na povezivanje, razumijevanje i integriranje znanja na različitim kognitivnim razinama uz razvijanje vještina i stavova. Učenika se usmjerava na stjecanje kompetencija važnih za život povezivanjem učenja s vlastitim iskustvima. Aktivno sudjelovanje učenika u procesu učenja i poučavanja pomaže u povezivanju i razumijevanju koncepta te ih priprema za cjeloživotno učenje.

Kontekst prilagođen interesima učenika, lokalnim specifičnostima i aktualnim zbivanjima pridonosi razvoju znatiželje i motivacije učenika za usvajanjem novih znanja, razvijanjem vještina i stavova za daljnje obrazovanje i svakodnevni život.

Kurikulum nastavnoga predmeta Priroda i društvo obuhvaća koncepte: Organiziranost svijeta oko nas, Promjene i odnosi, Pojedinaac i društvo te Energija. Koncepti se međusobno prožimaju pružajući učeniku mogućnost da različitim sadržajima i aktivnostima u svakome razredu neprestano nadograđuje njihovo razumijevanje. Svaki od koncepta u sebi integrira više različitih nižih razina koncepta koji su ključni za razumijevanje cjeline.

Zadatak je nastavnoga predmeta Priroda i društvo poticati i razvijati ljudsku potrebu za istraživanjem i uočavanjem uzročno-posljedičnih veza u svijetu koji ga okružuje. Zbog toga je u Prirodi i društvu važan metodološki pristup koji je nazvan Istraživački pristup kojemu su, na sličan način kao i za četiri koncepta, određeni ishodi koje učenik ostvaruje učenjem ovoga nastavnog predmeta. Taj pristup spoznavanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija moguće je razvijati jedino povezivanjem sa svim ostalim konceptima predmeta Priroda i društvo. Bitno je naglasiti da učitelj samostalno odlučuje kad će se i na kojim primjerima ti ishodi ostvarivati u odgojno-obrazovnome procesu.

Istraživačkim pristupom učenik razvija vještine koje će kasnije primijeniti i u svakodnevnome životu te na temelju kritičkoga razmatranja valjanih dokaza i argumenata donositi relevantne odluke. Istraživački pristup pridonosi razvijanju znatiželje, kreativnosti, vještina promatranja, uspoređivanja, razvrstavanja, postavljanja pitanja, predviđanja, analiziranja, generaliziranja, vrednovanja, komuniciranja, prikupljanja informacija i slično. Osim toga učenik uči koristiti se različitim informacijama i izvorima informacija. Na taj se način učenik osposobljava i za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje. Kako bi učenici ostvarili ishode, učitelj može prema svome izboru odabrati različite načine učenja i poučavanja kao što su istraživanje, rješavanje problema, demonstracije, didaktičke igre, kvizovi, igranje uloga, crtanje, konceptualne mape, mentalne mape i slično. Pritom se može primijeniti projektno i suradničko učenje, a odgojno-obrazovni proces može se izvoditi u učionici, kao i izvan učionice.

U prvome obrazovnom ciklusu učenike je potrebno postupno uvoditi u istraživačke aktivnosti i razvijati temeljne istraživačke vještine, a u ostalim ciklusima poticati razvoj istraživačkih kompetencija integrirano,

manjim samostalnim istraživačkim projektima, ali uvijek aktivnostima i sadržajima primjerenima njihovim mogućnostima i interesima.

Organiziranost svijeta oko nas

Svijet oko nas organiziran je kao sklad prirodnih i društvenih sustava. U svim njegovim cjelinama i dijelovima postoji red. Dijelovi živoga i neživoga u prirodi razlikuju se po svojim osnovnim obilježjima i svojstvima. Organiziranost živoga i neživoga u prirodi omogućava međusobnu povezanost i opstanak svih živih bića. Različita živa bića organizirana su u zajednice u kojima zadovoljavaju svoje potrebe i ostvaruju svoje uloge. Čovjek kao prirodno, misaono, duhovno i društveno biće organizira život u različitim društvenim zajednicama: obitelji, vrtiću, školi, u lokalnome i globalnome okruženju. Teži urediti svoj životni prostor na estetski prihvatljiv, zdrav, održiv i funkcionalan način. Stanovništvo, naselja i gospodarske djelatnosti oblikuju funkcionalnu organizaciju prostora. U organizaciji života ljudi, ali i društva, bitna je i vremenska organizacija. Možemo prikazati i pratiti organizaciju vlastitoga vremena i organiziranost društva tijekom određenih vremenskih razdoblja. Svojim djelovanjem čovjek može pozitivno ili negativno utjecati na organiziranost svijeta oko sebe.

Promjene i odnosi

Promjene i odnosi u prostoru, vremenu i prirodi oblikuju život kakav poznajemo i omogućavaju organiziranost svijeta oko nas. Promjene, kao rezultat prilagodbe, ostavile su trag u vremenu zabilježen u prirodnim oblicima i povijesnim izvorima koji nas uče o prošlosti i pripremaju za budućnost. Razumijevanje promjena i odnosa pomaže čovjeku predvidjeti događaje i procese te poštovati samoodrživost Zemlje. U prirodi uočavamo obrasce koji se ponavljaju poput životnih ciklusa, kruženja vode, izmjene dana i noći, godišnjih doba i sl. Rast i razvoj živih bića ovisi o životnim uvjetima, a za očuvanje zdravlja čovjeka bitno je usvojiti i zdrave životne navike. U neprestanome razvoju živoga svijeta uz stalne je promjene važno uočiti međuovisnost čovjeka i svih drugih organizama i okoliša. Svojim djelovanjem čovjek često narušava prirodnu i društvenu ravnotežu ostavljajući vidljive posljedice. Njegovo djelovanje trebalo bi biti u skladu s održivim razvojem, usmjereno na očuvanje prirode i okoliša te unapređivanje društva. Međuodnos ljudi, naselja i gospodarskih djelatnosti rezultira procesima i stalnim promjenama u prostoru i vremenu, što se očituje u promjeni njihova prostornog rasporeda, krajolika i važnosti pojedinih regija. Odnosi u obitelji i drugim zajednicama ključni su za razvoj socijalizacije i identiteta.

Pojedinac i društvo

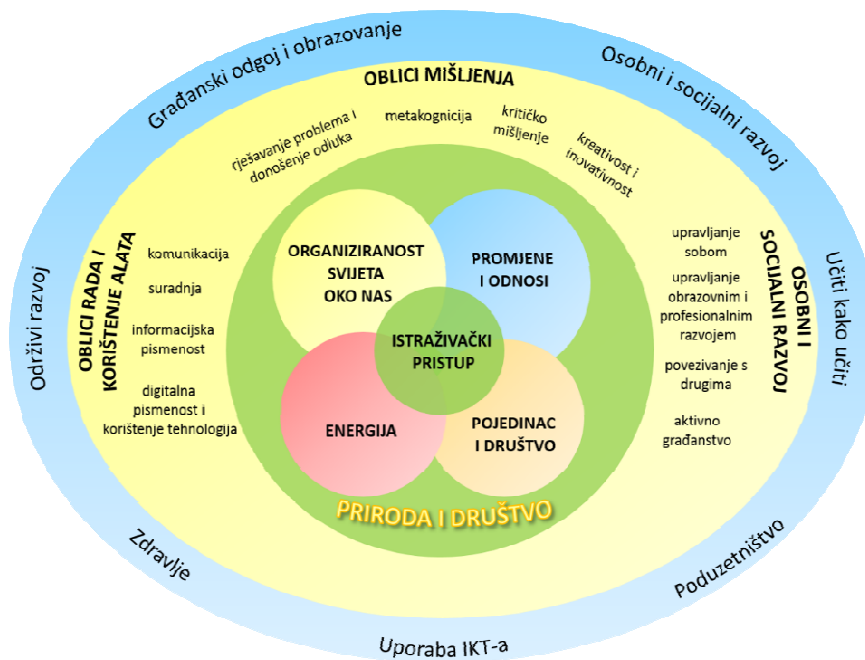
Čovjek je društveno biće koje se ostvaruje životom u zajednici. Obitelj je temeljna zajednica u kojoj čovjek stječe iskustva i pripadajući joj, izgrađuje identitet. U suživotu s članovima obitelji i članovima zajednice dijete ostvaruje svoja prava i ispunjava obveze te preuzima odgovornost. U zajednicama poput vrtića, škole i razreda, važnima za razvoj identiteta, donose se, prihvaćaju i provode pravila ponašanja važna za red i suživot te razvija odgovornost za sebe i druge. Ljudske zajednice nastanjuju prostor i svojim jezikom, kulturom, tradicijom, načinom življenja i djelatnostima, povijesnim i suvremenim događajima tomu prostoru daju identitet. S druge strane, prostor i njegova obilježja pružaju identitetnu osnovu zajednicama koje u njemu žive. Različiti prirodni ili izgrađeni krajolici, vremenski uvjeti i prirodni resursi utječu na razvoj određenih djelatnosti, na način življenja i odnos prema okolišu. Izgradnja nacionalnoga identiteta ima svoj temelj u obiteljskoj zajednici pri čemu dijete upoznaje svoj materinski jezik i razvija svijest o nacionalnoj pripadnosti, a nastavlja s upoznavanjem povijesti svoga zavičaja i domovine te očuvanjem baštine. Pritom pojedinac razvija građansku, kulturnu, etičku, ekološku i zdravstvenu svijest te postaje odgovoran i aktivan građanin koji djeluje i pridonosi boljitku zajednice izgrađujući sebe.

Energija

Energija je potrebna svim organizmima za životne procese i promjene. Njihovo preživljavanje ovisi o unosu, uporabi i pretvorbi energije. Postoje različiti oblici i izvori energije, ona se upotrebljava u različitim procesima i pritom mijenja oblik i/ili prelazi s jednoga tijela na drugo. Potrebna je našem tijelu, ali i za različite uređaje u našem svakodnevnom životu, u prometu, industriji i sl. Važnost energije najlakše spoznamo kad je nema dovoljno. Čovjek stalno pronalazi nove, obnovljive i neobnovljive izvore energije, načine dobivanja i

pohranjivanja te iskorištavanja energije nužne za opstanak i razvoj društva. Proizvodnja i potrošnja energije ima i nepovoljne posljedice za okoliš, te je potrebno izgraditi pravilan odnos prema uporabi energije te svijest o različitim opasnostima i mjerama opreza. Razumijevanje energije omogućava shvaćanje različitih pojava, promjena i procesa u svakodnevnome životu kojima je potrebna energija te važnosti održivoga načina proizvodnje, prijenosa, pretvorbe i uporabe energije.

Povezanost koncepata nastavnoga predmeta Priroda i društvo s generičkim kompetencijama i međupredmetnim temama u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva prikazan je na Slici 1.

Slika 1. Organizacija kurikuluma nastavnoga predmeta Priroda i društvo

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO PO RAZREDIMA I KONCEPTIMA

Pregled odgojno-obrazovnih ishoda po razredima i konceptima

ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI PO RAZREDIMA I KONCEPTIMA				
	1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED	4. RAZRED
ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS	A.1.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST PRIRODE OPAŽAJUĆI NEPOSREDNI OKOLIŠ.	A.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST PRIRODE I OBJAŠNJAVA VAŽNOST ORGANIZIRANOSTI.	A.3.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI PRIRODE.	A.4.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI LJUDSKOGA TIJELA I ŽIVOTNIH ZAJEDNICA.
	A.1.2 UČENIK PREPOZNAJE VAŽNOST ORGANIZIRANOSTI VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA.	A.2.2 UČENIK OBJAŠNJAVA ORGANIZIRANOST VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA.	A.3.2 UČENIK PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA I RAZMATRA NJIHOVU VAŽNOST.	A.4.2 UČENIK OBRAZLAŽE I PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA TE ORGANIZIRA SVOJE VRIJEME.
	A.1.3 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH PROSTORA I ZAJEDNICA U NEPOSREDNOME OKRUŽENJU.	A.2.3 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH ZAJEDNICA I PROSTORA DAJUĆI PRIMJERE IZ NEPOSREDNOGA OKRUŽENJA.	A.3.3 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI LOKALNE ZAJEDNICE, USPOREĐUJE PRIKAZE RAZLIČITIH PROSTORA.	A.4.3 UČENIK OBJAŠNJAVA ORGANIZIRANOST REPUBLIKE HRVATSKE I NJEZINA NACIONALNA OBILJEŽJA.
PROMJENE I ODNOSI		B.2.1 UČENIK OBJAŠNJAVA VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA ČOVJEKA PREMA SEBI I PRIRODI.	B.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O VAŽNOSTI ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.	B.4.1 UČENIK VREDNUJE VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.
	B.1.1 UČENIK USPOREĐUJE PROMJENE U PRIRODI I OPISUJE VAŽNOST BRIGE ZA PRIRODU I OSOBNO ZDRAVLJE.	B.2.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA U PRIRODI KOJE SE DOGAĐAJU TIJEKOM GODIŠNJIH DOBA.	B.3.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA I ODNOSIMA U PRIRODI TE MEĐUSOBNOJ OVISNOSTI ŽIVIH BIČA I PROSTORA NA PRIMJERIMA IZ SVOGA OKOLIŠA.	B.4.2 UČENIK OBRAZLAŽE I POVEZUJE ŽIVOTNE UVJETE I RAZNOLIKOST ŽIVIH BIČA NA RAZLIČITIM STANIŠTIMA TE OPISUJE CIKLUSE U PRIRODI.
	B.1.2 UČENIK SE SNALAZI U VREMENSKIM CIKLUSIMA, PRIKAZUJE PROMJENE I ODOSE MEĐU NJIMA TE OBJAŠNJAVA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S AKTIVNOSTIMA U ŽIVOTU.	B.2.3 UČENIK USPOREĐUJE I PREDVIĐA PROMJENE I ODOSE TE PRIKAZUJE PROMJENE U VREMENU.	B.3.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOSIMA TIJEKOM VREMENSKIH CIKLUSA TE ANALIZIRA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S DOGAĐAJIMA I VAŽNIM OSOBAMA U ZAVIČAJU.	B.4.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOSIMA U VREMENU TE PRIPOVIJEDA POVIJESNU PRIČU O PROŠLIM DOGAĐAJIMA I O ZNAČAJNIM OSOBAMA IZ ZAVIČAJA I/ILI REPUBLIKE HRVATSKE.
	B.1.3 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU OKO SEBE POŠTUJUĆI PRAVILA I ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PROMJENE POLOŽAJA NA ODOSE U PROSTORU.	B.2.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, IZRAĐUJE, ANALIZIRA I PROVJERAVA SKICU KRETANJA.	B.3.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, TUMAČI PLAN MJESTA I KARTU ZAVIČAJA, IZRAĐUJE PLAN NEPOSREDNOGA OKRUŽENJA I ZAKLJUČUJE O POVEZANOSTI PROSTORNIH OBILJEŽJA ZAVIČAJA I NAČINA ŽIVOTA LJUDI.	B.4.4 UČENIK SE SNALAZI I TUMAČI GEOGRAFSKU KARTU I ZAKLJUČUJE O MEĐUODNOSU RELJEFNIH OBILJEŽJA KRAJEVA REPUBLIKE HRVATSKE I NAČINA ŽIVOTA.

POJEDINAC I DRUŠTVO	C.1.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O SEBI, SVOJOM ULOZI U ZAJEDNICI I UVIĐA VRIJEDNOSTI SEBE I DRUGIH.	C.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ POJEDINCA I ZAJEDNICE NA RAZVOJ IDENTITETA TE PROMIŠLJA O VAŽNOSTI OČUVANJA BAŠTINE.	C.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI, UTJECAJU I VAŽNOSTI ZAVIČAJNOGA OKRUŽENJA U RAZVOJU IDENTITETA TE UTJECAJU POJEDINCA NA OČUVANJE BAŠTINE.	C.4.1 UČENIK OBRAZLAŽE ULOGU, UTJECAJ I VAŽNOST POVIJESNOGA NASLJEĐA TE PRIRODNIH I DRUŠTVENIH RAZLIČITOSTI DOMOVINE NA RAZVOJ NACIONALNOGA IDENTITETA.
	C.1.2 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ PRAVA, PRAVILA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU, POSLJEDICE NEPOŠTIVANJA I VAŽNOST ODGOVORNOGA PONAŠANJA.	C.2.2 UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI I UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA ZAJEDNICU TE POSLJEDICAMA NEPOŠTIVANJA I VAŽNOSTI ODGOVORNOGA PONAŠANJA.	C.3.2 UČENIK RASPRAVLJA O UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU.	C.4.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU TE O VAŽNOSTI SLOBODE ZA POJEDINCA I DRUŠTVO.
		C.2.3 UČENIK OPISUJE ULOGU I UTJECAJ ZAJEDNICE I OKOLIŠA NA DJELATNOSTI LJUDI MJESTA U KOJEMU ŽIVI TE OPISUJE I NAVODI PRIMJERE VAŽNOSTI I VRIJEDNOSTI RADA.	C.3.3 UČENIK POVEZUJE PRIRODNO I DRUŠTVENO OKRUŽENJE S GOSPODARSTVOM ZAVIČAJA.	C.4.3 UČENIK OBJAŠNJAVA POVEZANOST PRIRODNOGA I DRUŠTVENOGA OKRUŽENJA S GOSPODARSTVOM REPUBLIKE HRVATSKE.
ENERGIJA	D.1.1 UČENIK OBJAŠNJAVA NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA VAŽNOST ENERGIJE U SVAKODNEVNOME ŽIVOTU I OPASNOSTI S KOJIMA SE MOŽE SUSRESTI PRI KORIŠTENJU TE NAVODI MJERE OPREZA.	D.2.1 UČENIK PREPOZNAJE RAZLIČITE IZVORE I OBLIKE, PRIJENOS I PRETVORBU ENERGIJE I OBJAŠNJAVA VAŽNOST I POTREBU ŠTEDNJE ENERGIJE NA PRIMJERIMA IZ SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA.	D.3.1 UČENIK OPISUJE RAZLIČITE PRIMJERE KORIŠTENJA, PRIJENOSA I PRETVORBE ENERGIJE NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA.	D.4.1 UČENIK OPISUJE PRIJENOS, PRETVORBU I POVEZANOST ENERGIJE U ŽIVOTNIM CIKLUSIMA I CIKLUSIMA TVARI U PRIRODI.
ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	A.B.C.D.1.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽENJU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	A.B.C.D.2.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽENJU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	A.B.C.D.3.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠNJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.	A.B.C.D.4.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠNJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.

Odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i razine usvojenosti

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS	B. PROMJENE I ODNOSI	C. POJEDINAC I DRUŠTVO	D. ENERGIJA
ISTRAŽIVAČKI PRISTUP			

U ishodima je vidljiva povezanost s međupredmetnim temama:						
Uporaba infomacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) Napomena: Dane su smjernice za moguću uporabu IKT-a koje učitelj prema uvjetima i mogućnostima ostvaruje.	Zdravlje (Z)	Održivi razvoj (OR)	Osobni i socijalni razvoj (OSR)	Građanski odgoj i obrazovanje (GOO)	Učiti kako učiti Napomena: Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se u svim ishodima.	Poduzetništvo (P)
U odgojno-obrazovnim ishodima navedene oznake odgojno-obrazovnih očekivanja i očekivanja međupredmetnih tema preuzete su iz prijedloga nacionalnih kurikuluma međupredmetnih tema u izvornome obliku.						

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 1. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.1.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST PRIRODE OPAŽAJUĆI NEPOSREDNI OKOLIŠ.	otkriva i demonstrira da cjelinu čine dijelovi, da se različite cjeline mogu dijeliti na sitnije dijelove dijelovi i cjeline imaju različita svojstva/obilježja uočava red u prirodi na primjeru biljaka, životinja i ljudi uspoređuje obilježja živoga, svojstva neživoga u neposrednome okolišu imenuje i razlikuje tvari u svome okruženju (voda, zrak, zemlja, plastika, staklo, tkanine, drvo, metal i sl.) razlikuje svojstva tvari koja istražuje svojim osjetilima otkriva da se tvari mogu miješati te osjetilima istražuje njihova nova svojstva razvrstava bića, tvari ili pojave u skupine primjenom određenoga kriterija, objašnjavajući sličnosti i razlike među njima imenuje dijelove svoga tijela i prepoznaje razlike između djevojčice i dječaka; OSR – A 1.1. navodi dnevne obroke i primjere redovitoga održavanja osobne čistoće i tjelovježbe povezujući s očuvanjem zdravlja	Prepoznaje obilježja bića, svojstva tvari, imenuje vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove opažajući neposredni okoliš.	Opisuje obilježja bića i svojstva tvari, bilježi vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove opažajući neposredni okoliš.	Objašnjava obilježja bića i svojstva tvari, bilježi vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove te red u prirodi opažajući neposredni okoliš.	Uspoređuje obilježja bića i svojstva tvari, bilježi vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove te red u prirodi opažajući neposredni okoliš.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Na primjerima iz svakodnevnoga okruženja učenik otkriva da se cjelina sastoji od dijelova (šuma se sastoji od drveća, razred od učenika, kuća/stan od prostorija i dr.). Na primjerima iz prirode uočava da dijelovi cjeline različitim kombinacijama i postupcima poprimaju nove oblike i svojstva (zrna pšenice mljevenjem postaju brašno, morske stijene od udaraca valova usitnjavaju se u morske kamenčiće). Na primjerima učenik otkriva da dijelovi i cjeline imaju različita svojstva/obilježja, npr. ako pomiješamo sok i vodu, dobijemo drukčiji okus, otopimo šećer u vodi. Od prikupljenih prirodnih materijala (žireva, školjaka, kamenčića i sl.) Oblikuje različite cjeline (kućice, životinje i sl.), potom ih razlaže te osjetilima opaža njihova osnovna svojstva (glatko-hrapavo; tvrdo-meko i sl.).				
A.1.2 UČENIK PREPOZNAJE VAŽNOST ORGANIZIRANOSTI VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA.	određuje i imenuje doba dana, dane u tjednu i godišnja doba opažajući organiziranost vremena prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na jučer, danas i sutra i u odnosu na doba dana (npr. vremenska crta) reda pravilno dane u tjednu i prepoznaje važnost organiziranosti vremena	Navodi i uz pomoć prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i/ili godišnja doba.	Opisuje i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i/ili godišnja doba.	Objašnjava organiziranost vremena i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i/ili godišnja doba.	Prepoznaje važnost organiziranosti vremena i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i/ili godišnja doba.

	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik izrađuje vremensku crtu - lentu na kojoj prikazuje i smješta događaje u odnose: doba dana, dani u tjednu, jučer/danas/sutra, godišnja doba. Primjenjuje IKT na različite načine (npr. prikazuje i reda dane u tjednu, koristi se različitim <i>online</i> igrama za učenje); IKT – A 1.2.				
A.1.3 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH PROSTORA I ZAJEDNICA U NEPOSREDNOME OKRUŽENJU.	• uspoređuje organizaciju doma i škole (članovi obitelji, djelatnici u školi, radni prostor, prostorije...); Z - A.1.3 • prepoznaje važnost uređenja prostora u domu i školi te vodi brigu o redu u domu i školi • prepoznaje organizaciju prometa (promet, prometnica, pješaci, vozači, prometni znakovi) • opisuje organiziranost zajednice u svome okruženju te prepoznaje važnost pravila za njezino djelovanje; Z - A.1.3., OR - I.A.1., GOO - B.1.1 • uspoređuje pravila u domu i školi • opisuje svoje dužnosti u zajednicama kojima pripada; Z - B.1.2.A	Prepoznaje organiziranost različitih prostora, navodi i prepoznaje pravila i svoje dužnosti u obitelji i školi.	Opisuje organiziranost različitih prostora i pravila te primjere njihove primjene u neposrednome okruženju te navodi svoje dužnosti u obitelji i školi.	Objašnjava organiziranost različitih prostora i pravila te navodi primjere njihove primjene u neposrednome okruženju te opisuje svoje dužnosti u obitelji i školi.	Uspoređuje organiziranost različitih prostora i pravila, opisuje svoje dužnosti te navodi primjere njihove primjene u obitelji, školi i zajednicama u kojima aktivno sudjeluje.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Uzimaju se primjeri organizacije iz neposrednoga učenikova okruženja kao što su dom, obitelj, razred, škola i promet. Učenik navodi i opisuje članove svoje obitelji. Prepoznaje i pojašnjava po čemu je njegova obitelj posebna i jedinstvena. Uočava da svaki član obitelji ima svoja prava i dužnosti te da poštivanje tih prava i ispunjavanje dužnosti pomaže u organiziranosti obiteljske zajednice. Navodi primjere pravila, npr. prometna pravila, pravila za očuvanje i zaštitu okoliša, važnost simbola i/ili piktograma i dr. Preporučuje se u izvanučioničkoj nastavi (okolica škole) prepoznati organizaciju prometa. Učenik izrađuje modele prometnih znakova i/ili prometnih sredstava. Na primjerima iz neposrednoga okruženja učenik spoznaje red u prostoru (svoje radno mjesto) i zajednici kao i pravila za djelovanje zajednice. Učenik istražuje značenje simbola i piktograma (znakovi upozorenja i znakovi sigurnosti, obavijesti, putokazi, upute i sl.). Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće uratke služeći se IKT-om; IKT – D 1.3.					
*IKT - A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. IKT–D 1.3. Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće uratke i ideje služeći se IKT-om. *Z - A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline. *Z - B.1.2.A Prilagođava se novom okruženju i opisuje svoje obaveze i uloge. *OR - I.A.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. *OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi. *GOO - B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.					

B. PROMJENE I ODNOSI - 1. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.1.1 UČENIK USPOREĐUJE PROMJENE U PRIRODI I OPISUJE VAŽNOST BRIGE ZA PRIRODU I OSOBNO ZDRAVLJE.	• opisuje vremenske prilike, rast i razvoj biljke, svoj rast i razvoj; OR - I.C.1. • opisuje utjecaj izmjene dana i noći i godišnjih doba na promjene u životu biljaka, životinja i ljudi • promatra i predviđa promjene u prirodi u neposrednome okolišu • brine se za očuvanje osobnoga zdravlja i okruženja u kojemu živi i boravi; OR - I.C.1., Z - A.1.1.B, A.1.3., C.1.2., C.1.3.	Uz pomoć opisuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe. Brine se o sebi i prirodi oko sebe.	Opisuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe. Brine se o sebi i prirodi oko sebe i navodi posljedice nebrige.	Opisuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe; uz pomoć predviđa promjene povezane s opažanjima. Brine se o sebi i prirodi oko sebe i navodi posljedice nebrige.	Uspoređuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe; predviđa promjene povezane s opažanjima. Brine se o sebi i prirodi oko sebe i opisuje posljedice nebrige.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Opažanjem i praćenjem promjena u prirodi u svome neposrednom okolišu učenik bilježi promjene, opisuje viđeno, prikazuje crtežom i predstavlja dobivene rezultate, na primjer vremenske promjene, promjene u biljnome i životinjskome svijetu, djelatnost ljudi tijekom godišnjih doba. Uočavanjem pravilnosti i odnosa promjena učenik u nekim situacijama može predvidjeti događaje (npr. toplije vrijeme najavljuje buđenje prirode u proljeće, padanje obilnih kiša utječe na razinu vode u rijekama, hladnije vrijeme utječe na aktivnosti ljudi i sl.). Razgovarati o predznacima prema kojima su se predviđali izgledi vremena za sljedeći dan (kako su nastale različite narodne prognoze). Seobe ptica povezati s načinom njihove prehrane jer se sele zbog nedostatka hrane, a ne zbog toga što im je hladno. Ptice stanarice ne hrane se kukcima i žabama. Voditi brigu o živim bićima u ekstremnim uvjetima, npr. hraniti ptice stanarice zimi, u sušnim ljetima pticama, kukcima i drugim životinjama ostaviti vode. Na primjerima osobnoga ponašanja uočava važnost održavanja osobne čistoće, raznolike prehrane, pravilnoga držanja tijela i nošenja školske torbe, tjelesne aktivnosti, zaštite od sunca, poznavanja vremenskoga ograničenja rada s digitalnom tehnologijom (IKT – A 1.4.) i sl. za očuvanje zdravlja. Povezuje pravilnu prehranu sa svojim rastom i razvojem. Na primjerima uočava važnost osobnoga djelovanja u okruženju u kojemu živi i boravi, tj. u održavanju čistoće učionice, okoliša škole i sl.				
B.1.2 UČENIK SE SNALAZI U VREMENSKIM CIKLUSIMA, PRIKAZUJE PROMJENE I ODNOS MEĐU NJIMA TE OBJAŠNJAVA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S AKTIVNOSTIMA U ŽIVOTU.	• razlikuje dan i noć te povezuje doba dana s vlastitim i obiteljskim obvezama i aktivnostima • određuje odnos jučer-danas-sutra na primjerima iz svakodnevnoga života i opisuje njihovu promjenjivost • primjenjuje tjedni raspored (raspored sati, aktivnosti...) • prepoznaje smjenu godišnjih doba i svoje navike prilagođava određenomu godišnjem dobu • promatra, prati i bilježi promjene i aktivnosti s obzirom na izmjenu dana i noći i smjenu godišnjih doba • reda svoje obveze, aktivnosti, događaje i promjene prikazujući ih na vremenskoj crti (doba dana, dani u	Uz pomoć prepoznaje i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te navodi aktivnosti u životu povezane s vremenskim ciklusima.	Opisuje i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te ih povezuje s aktivnostima u životu.	Uspoređuje i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te objašnjava njihovu povezanost s aktivnostima u životu.	Snalazi se u vremenskim ciklusima, promatra i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te objašnjava njihovu povezanost s aktivnostima u životu.

	tjednu...), crtežom, dijagramom i sl., uz korištenje IKT-a ovisno o uvjetima; IKT – A 1.2.				
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik se koristi vremenskom crtom ili drugim prikazima vremenskoga slijeda kako bi pratio ili planirao vlastite aktivnosti u danu i/ili tjednu. Pritom se može koristiti različitim načinima: od crtanja do IKT-a, ovisno o mogućnostima i interesima učenika ili opremljenosti škole.				
B.1.3 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU OKO SEBE POŠTUJUĆI PRAVILA I ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PROMJENE POLOŽAJA NA ODNOS U PROSTORU.	• snalazi se u neposrednome okruženju doma i škole uz poštivanje i primjenu prometnih pravila; Z - C.1.1.A, OSR – C 1.1. • istražuje vlastiti položaj, položaj druge osobe i položaj predmeta u prostornim odnosima u učionici i izvan učionice • prepoznaje, razlikuje i primjenjuje odnose: gore-dolje, naprijed-natrag, ispred-iza, lijevo-desno, unutar-izvan, ispod-iznad • uočava promjenjivost prostornih odnosa mijenjajući položaje u prostoru	Uz pomoć određuje položaj prema zadanim prostornim odrednicama uz poštivanje i primjenu pravila.	Određuje položaj prema zadanim prostornim odrednicama uz poštivanje i primjenu pravila.	Uspoređuje različite položaje osoba i predmeta i snalazi se u prostoru prema zadanim prostornim odrednicama uz poštivanje i primjenu pravila.	Zaključuje da promjena položaja utječe na promjenu odnosa i snalazi se u prostoru uz poštivanje i primjenu pravila.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA U ostvarenju ishoda valja voditi računa o povezanosti s drugim ishodima u poučavanju, pa se tako npr. povezuje snalaženje učenika u određenome neposrednom okruženju uz opisivanje svih međuodnosa, npr. gore-dolje, naprijed-natrag, ispred-iza, lijevo-desno, unutar-izvan, ispod-iznad s njegovom organiziranošću ili promjenama. Preporučuje se ishod ostvarivati u izvanučioničkoj nastavi.				
*IKT - A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. A 1.4. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. *Z - A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti. A.1.1.B Opisuje važnost redovite tjelesne aktivnosti za rast i razvoj. A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline. C.1.1.A. Opisuje kako se sigurno i oprezno kretati od kuće do škole. C.1.2. Opisuje osnovne korake postupanja pri krvarenju iz nosa, pri padovima i površinskim ozljedama. C.1.3. Objasnjava kada ima pravo i obvezu izostati iz škole radi liječenja. *OSR – C 1.1. Prepoznaje potencijalno ugrožavajuće situacije u svome okruženju i navodi što treba činiti u slučaju opasnosti. *OR - I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.					

C. POJEDINAC I DRUŠTVO - 1. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.1.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O SEBI, SVOJOJ ULOZI U ZAJEDNICI I UVIĐA VRIJEDNOSTI SEBE I DRUGIH.	• prepoznaje svoju posebnost i vrijednosti kao i posebnost i vrijednosti drugih osoba i zajednica kojima pripada; otkriva svoju ulogu u zajednici i povezanost s ostalim članovima s kojima je povezan događajima, interesima, vrijednostima; Z - B.1.2.C, OR – I.A.2., OSR – A 1.1., A 1.3., GOO - B.1.2. • zaključuje o svome ponašanju, odnosu i postupcima prema drugima i promišlja o utjecaju tih postupaka na druge; Z - B.1.1.A, OSR – B 1.1. • zaključuje o utjecaju pojedinca i zajednice na njegovu osobnost i ponašanje; Z - B.1.1.B • sudjeluje u obilježavanju događaja, blagdana, praznika; OSR – C 1.4., GOO - A.1.1.	Prepoznaje svoju ulogu i posebnost, kao i ulogu i posebnost drugih i zajednice kojoj pripada.	Opisuje svoju ulogu i posebnost, ulogu i posebnost drugih i zajednice te interese i vrijednosti zajednice kojoj pripada i pridonosi.	Objašnjava svoju ulogu i posebnost, ulogu i posebnost drugih i zajednice te interese i vrijednosti zajednice kojoj pripada i pridonosi.	Zaključuje o svojoj ulozi i posebnosti, ulozi drugih i zajednice te interesima i vrijednostima zajednice kojoj pripada i pridonosi.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Odgovara na pitanja <i>Tko sam ja? Po čemu sam poseban? Što me razlikuje od drugih?</i> Izrađuje osobnu iskaznicu: moje vrline, moji nedostaci, moje posebnosti. Izvodi male dramatizacije (strip-junaci, likovi iz bajke i sl.). Napomena: Zajednica u prvome razrednu podrazumijeva obitelj, razrednu zajednicu, školu i interesne skupine. Organizirati obilježavanje državnih blagdana, praznika, važnih dana i događaja. Preporučiti roditeljima da svomu djetetu napišu po čemu je ono posebno i po čemu je jedinstven član svoje obitelji te zašto su ponosni jer su njegovi roditelji.				
C.1.2 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ PRAVA, PRAVILA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU, POSLJEDICE NEPOŠTIVANJA I VAŽNOST ODGOVORNOGA PONAŠANJA.	• primjenjuje pravila, obavlja dužnosti te poznaje posljedice za njihovo nepoštivanje u razrednoj zajednici i školi; OSR – C 1.2., GOO - B.1.1., B.1.2., C.1.4. • obavlja dužnosti i pomaže u obitelji te preuzima odgovornost; OSR – A 1.4., C 1.3., GOO -A.1.1., B.1.2., C.1.1., C.1.2., P - B - 1.2. • upoznaje prava djece i razgovara o njima; GOO - A.1.1., A.1.2. • uvažava različitosti u svome okružju; Z - B.1.2.C, OR - I.A.2., P - B - 1.2. • predlaže načine rješavanja problema; Z -B.1.1.A, OSR – B 1.3., GOO - C.1.4. • koristi se, svjesno i odgovorno, telefonskim brojem 112 • ponaša se odgovorno u domu, školi, javnim mjestima, prometu, prema svome zdravlju i okolišu; Z - C.1.1.A, OR -	Prepoznaje ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Opisuje utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Objašnjava ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Uspoređuje ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednice te opisuje posljedice nepoštivanja, predlaže rješenja i preuzima odgovornost za svoje postupke.

	I.C.1., OSR – C 1.1., GOO - A.1.1., C.1.3. • koristi se, odgovorno i sigurno, ikt-om uz učiteljevu pomoć (sigurnost, zaštita, komunikacija); IKT –A 1.3., A 1.4., B 1.3.				
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenici dogovaraju pravila i dužnosti u razrednome okružju. Upoznaje piktograme s kojima se češće susreće u svakodnevnome životu i sam ih izrađuje (sigurnost u domu, razredna pravila, zaštita okoliša). Sudjeluje u radionicama i projektima. Upoznaje osnovna pravila primjernoga ponašanja na internetu; IKT – B 1.3. Demonstrira određene životne situacije kad je potrebno koristiti se telefonskim brojem 112 (simulacija ugrožavajuće situacije). Igrom uloga upoznaje se s mogućim rješenjima nesporazuma i problema u razredu. Sudjeluje u rješavanju nesporazuma i problema u razredu.					
*IKT – A 1.3. Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno služenje programima i uređajima. A 1.4. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. B 1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju. *Z - B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenog ponašanja. B.1.1.B Prepoznaje nasilje u stvarnom i virtualnom svijetu. B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti. C.1.1.A Opisuje kako se sigurno i oprezno kretati od kuće do škole. *OR - I.A.2. Opisuje raznolikost u prirodi i razlike među ljudima. I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi. *OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi. A 1.3. Razvija svoje potencijale. A 1.4. Razvija radne navike. B 1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjeća druge. B 1.3. Razvija strategije rješavanja sukoba. C 1.1. Prepoznaje potencijalno ugrožavajuće situacije i navodi što treba činiti u slučaju opasnosti. C 1.2. Opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose. C 1.3. Pridonosi skupini. C 1.4. Razvija kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. *GOO - A.1.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.1.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. C.1.2. Promiče solidarnost u razredu. C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu. C.1.4. Promiče razvoj razredne zajednice. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima. *P – B - 1.2. Planira i upravlja aktivnostima.					

D. ENERGIJA - 1. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.1.1 UČENIK OBJAŠNJAVA NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA VAŽNOST ENERGIJE U SVAKODNEVNOME ŽIVOTU I OPASNOSTI S KOJIMA SE MOŽE SUSRESTI PRI KORIŠTENJU TE NAVODI MJERE OPREZA.	• opisuje uređaje i njihovu svrhu te demonstrira njihovu uporabu u svakodnevnome životu uz učiteljevu pomoć; IKT – A 1.1., A 1.2. • prepoznaje i opisuje opasnosti koje se mogu javiti pri upotrebi uređaja te demonstrira postupke u slučaju opasnosti; IKT – A 1.3., Z - C.1.1.B., OSR – C 1.1. • razvija naviku isključivanja uređaja kad se ne koristi njime, brine se o čišćenju i čuvanju svojih uređaja te je svjestan štetnosti dugotrajne i nepravilne upotrebe tehnologije; IKT – A 1.4., OR - I.B.2.	Imenuje i uz pomoć opisuje uređaje, navodi čemu služe, opaža što ih pokreće te opisuje sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.	Opisuje na temelju vlastitih iskustava važnost energije u svakodnevnome životu, navodi uređaje ili predmete kojima se koristi, opaža što ih pokreće te opisuje sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.	Uz pomoć objašnjava važnost energije u svakodnevnome životu i opisuje sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.	Objašnjava na temelju vlastitih iskustava važnost energije u svakodnevnome životu, sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Opisuje i razvrstava uređaje s kojima se susreće u svakodnevnome životu (računalo, kućanski aparati, mobitel, igračke i sl.) prema sličnostima i razlikama i prepoznaje one kojima je za rad potrebna električna energija (npr. upotreba IKT-a i obrazovnih računalnih igara).				
*IKT – A 1.1. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. A 1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć koristi odabranim uređajima i programima. A 1.3. Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno služenje uređajima i programima. A 1.4. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. *Z - C.1.1.B. Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini. *OR - I.B.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom. *OSR – C 1.1. Prepoznaje potencijalno ugrožavajuće situacije i navodi što treba činiti u slučaju opasnosti. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.					

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 1. RAZRED				
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.1.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽENJU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe i prikazuje opaženo.	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i prikazuje rezultate.	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i uz pomoć se koristi izvorima informacija, provodi jednostavnija mjerenja i prikazuje rezultate.	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se izvorima informacija, koristi se opremom, provodi jednostavnija mjerenja, opisuje, prikazuje te predstavlja rezultate.
	<i>Odgojno-obrazovni ishod ostvaruje se do kraja prvoga ciklusa (do kraja drugoga razreda).</i> <i>* učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju.</i> Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primijeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka. Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba. Istraživački pristup potrebno je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadataka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje; IKT – A 1.1., C 1.1., C 1.2., C 1.3.			
<i>*IKT – A 1.1. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. C 1.1. Učenik uz pomoć učitelja provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 1.2. Učenik uz učiteljevu pomoć djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. C 1.3. Učenik uz pomoć učitelja odabire potrebne informacije između pronađenih informacija.</i> <i>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</i>				

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST PRIRODE I OBJAŠNJAVA VAŽNOST ORGANIZIRANOSTI.	• opisuje i razvrstava živo od neživoga u prirodi • razvrstava biljke i životinje iz svoga okoliša u skupine prema kriteriju koji ih povezuje i objašnjava sličnosti i razlike (pripada/ ne pripada skupini po nekome kriteriju, prema obliku lista, boji cvijeta, jestivo-nejestivo, voće i povrće, žitarice, prepoznaje različite načine kretanja u prirodi i sl.); OR - I.A.2. • ispituje osjetilima i prepoznaje svojstva tvari (tekuće, kruto, hrapavo, gusto, rijetko, oblik, boja, miris, tvrdoća, savitljivost, vodootpornost, prozirnost, sposobnost plutanja na vodi i sl.) • objašnjava važnost organiziranja/razvrstavanja otpadnih tvari u okolišu, razlikuje i odvaja smeće od otpada i razvrstava otpad; Z - A.1.3., OR - I.C.1. • povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima • istražuje načine brige za zdravlje; Z - A.1.2., A.1.3. • određuje i opisuje ulogu osnovnih dijelova tijela; Z - A.1.1.A., A.1.1.B.	Uz pomoć razvrstava bića i tvari, povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima te prepoznaje važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi.	Razvrstava bića i tvari, opisuje kriterij razvrstavanja, povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima te uočava važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi.	Razvrstava bića i tvari, objašnjava kriterij razvrstavanja i važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi te opisuje i povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima.	Uspoređuje kriterije razvrstavanja bića i tvari, objašnjava povezanost vremenskih pojava s godišnjim dobima i važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Promatra i razlikuje živo od neživoga u prirodi u neposrednome okolišu. Istražuje različitu hranu služeći se osjetilima, razvrstava ju prema određenome kriteriju, odabire potrebne namirnice za izradu vlastitih jelovnika i predstavlja rezultate. Istražuje povezanost raznolike i redovite prehrane sa zdravljem. Istražuje načine brige za zdravlje (raznolika i redovita prehrana, osobna čistoća, tjelovježba, odijevanje i obuvanje, boravak u prirodi, odmor, san); Z - A.1.2., A.1.3. Rabi jednostavne tablice za prikaz rezultata. Opisuje ulogu osnovnih dijelova tijela (npr. <i>ruke nam služe za..., glava nam služi za...</i>). Prikuplja prirodne materijale (cvijeće, školjke, plodove jeseni i sl.), razvrstava ih prema određenome kriteriju i opisuje njihova svojstva ili obilježja. Predstavlja rad na plakatu, panou i sl. Može prikazati sličnosti i razlike s pomoću Vennova dijagrama. Organizira i oblikuje neposredno okruženje (školski vrt, terarij, akvarij i sl.). Bitno je da učenik spozna na primjerima iz svakodnevnih životnih situacija postojanje reda u svome životu radi očuvanja zdravlja (redoviti obroci, kretanje, boravak u prirodi, odijevanje i obuvanje u skladu s vremenskim uvjetima, osobna čistoća, čistoća prostora). Učenik se uz učiteljevu pomoć može koristiti različitim računalnim igrama razvrstavanja; IKT – A 1.1., A 1.2. Napomena: Kad god je moguće, ishod ostvarivati u izvanučioničkoj nastavi ili upotrebom dijelova izvorne stvarnosti.					

A.2.2 UČENIK OBJAŠNJAVA ORGANIZIRANOST VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA.	• objašnjava važnost organiziranja i snalaženja u vremenu • mjeri vrijeme urom i/ili štopericom, procjenjuje i mjeri trajanje svakodnevnih i ostalih životnih aktivnosti • uspoređuje i reda događaje koji su se dogodili tijekom sata, dana, tjedna, mjeseca i godine • služi se kalendarom • objašnjava organiziranost vremena u godini, navodi mjesece u godini, broj dana u pojedinim mjesecima • upisuje i planira događanja (rođendane, blagdane i sl.) u dnevni, tjedni, mjesečni i godišnji raspored i/ili vremensku crtu • smješta događaje povezane s neposrednim okruženjem u prošlost, sadašnjost i budućnost	Uz pomoć se snalazi na kalendaru, čita i mjeri vrijeme te prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.	Snalazi se na kalendaru, prepoznaje organizaciju vremena na kalendaru, čita i mjeri vrijeme te opisuje i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.	Snalazi se na kalendaru i objašnjava važnost organizacije vremena na kalendaru, čita i mjeri vrijeme te opisuje i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.	Koristi se kalendarom u organizaciji vremena, čita i mjeri vrijeme te objašnjava i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Pronalazi uz učiteljevu pomoć informacije o različitim vrstama ura (ura s rimskim brojkama, digitalna ura, sunčani, pješčani sat) te istražuje zanimljive izume za mjerenje vremena, npr. hrvatskoga znanstvenika Fausta Vrančića. Izrađuje pješčani sat (od plastičnih boca). Istražuje promjene izgleda i načina korištenja urom u povijesti, predviđa i prikazuje izgled ure u budućnosti. Istražuje podrijetlo naziva mjeseci u godini. Napomena: Učenik se može koristiti različitim računalnim igrama i programima za prikazivanje vremenskoga slijeda događaja; IKT – A 1.1., A 1.2.					
A.2.3 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH ZAJEDNICA I PROSTORA DAJUĆI PRIMJERE IZ NEPOSREDNOGA OKRUŽENJA.	• navodi članove uže i šire obitelji te prikazuje organiziranost obiteljske zajednice; OR -I.A.1. • opisuje što čini mjesto u kojemu živi te gdje se što nalazi i kako je organizirano • opisuje važnost organizacije prometa u svome okruženju; Z - C.1.1.A • opisuje zanimanja u mjestu u kojemu živi; P- A - 1.3. • spoznaje organiziranost zajednice u svome okruženju te važnost pravila za njezino djelovanje; GOO - B.1.1., B.1.2.	Uočava i uz pomoć prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.	Opisuje i prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.	Objašnjava i prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.	Uspoređuje i prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik prikuplja podatke o svojoj obitelji (podrijetlo prezimena, rodbinske veze i sl.) i izrađuje obiteljsko stablo upoznavajući organiziranost svoje obitelji. Na osnovi promatranja u svome mjestu (izvanučionička nastava) uočava i prikazuje smještaj objekata, ustanova, prirodnih oblika (npr. vode, uzvisine). Uočava pješačke prijelaze, razlikuje prometne znakove važne za njegovu sigurnost, uspoređuje i razvrstava prometna sredstva, istražuje vrste prometa u mjestu i sl.) te povezuje s organizacijom mjesta. Istražuje prometna sredstva u prošlosti i zamišlja kako bi mogla izgledati u budućnosti. Izrađuje modele prometnih sredstava uz korištenje različitih materijala (prirodni materijali, otpadni, tehnološki i sl.). Uočava povezanost prometnih sredstava s korištenjem različitih oblika energije. Istražuje nove izume - električni, solarni, automobili; IKT - D 1.4. Učenik prepoznaje oznake vlasništva djela i licence za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati (simboli i piktogrami); IKT – A 1.2.					

*IKT – A 1.1. Učenik uz pomoć učitelja odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka. A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. D 1.4. Učenik prepoznaje oznake vlasništva djela i licencije za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati.

*Z - A.1.1.A Opisuje tjelesne osobine i zamjećuje razlike i sličnosti između dječaka i djevojčica. A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti. A.1.1.B Opisuje važnost redovite tjelesne aktivnosti za rast i razvoj. A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline. B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti. C.1.1.A Opisuje kako se sigurno i oprezno kretati od kuće do škole.

*OR - I.A.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. I.A.2. Opisuje raznolikost u prirodi i razlike među ljudima. I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi.

*GOO - B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

P - A - 1.3. Upoznaje mogućnosti osobnog razvoja (razvoj karijere, profesionalno usmjeravanje).

B. PROMJENE I ODNOSI - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.2.1 UČENIK OBJAŠNJAVA VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA ČOVJEKA PREMA SEBI I PRIRODI.	• opisuje važnost tjelesne aktivnosti, prehrane i odmora za razvoj svoga tijela i zdravlje; OSR – A 1.1. • brine se za očuvanje osobnoga zdravlja; Z - A.1.1.A., A.1.2. A.1.1.B uvažava vremensko ograničenje rada s digitalnom tehnologijom; IKT – A 1.4. • brine se za okruženje u kojemu živi i boravi; Z - A.1.3., OR I.C.1., OSR – C 1.3., GOO - C.1.3. • odvaja smeće od otpada, razvrstava otpad te ga ponovno rabi i opisuje postupak recikliranja papira te se koristi recikliranim materijalima u izradi različitih modela i sl.; OR - I.C.2., P - C - 1.1. • prepoznaje zvučno i svjetlosno onečišćenje okoliša	Opisuje i daje primjer očuvanja osobnoga zdravlja i okruženja u kojemu živi i boravi.	Opisuje i daje primjer očuvanja osobnoga zdravlja i okruženja u kojemu živi i boravi te uz pomoć predviđa posljedice nebrige.	Opisuje i daje primjer očuvanja osobnoga zdravlja i okruženja u kojemu živi i boravi te predviđa posljedice nebrige.	Objašnjava i daje primjer važnosti očuvanja osobnoga zdravlja i okruženja prirode te predviđa posljedice nebrige.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Na primjerima učenik uočava važnost očuvanja osobnoga zdravlja: osobna čistoća, pravilna prehrana, tjelesna aktivnost, pravilno držanje tijela, odijevanje u skladu s vremenskim uvjetima, redovita kontrola liječnika i stomatologa, zaštita od sunca. Na primjerima uočava važnost brige za okruženje: održavanje čistoće učionice i prostora kojim se koristi, školskoga okoliša, briga za kućne ljubimce i kućne biljke i sl. Učenici mogu samostalno reciklirati papir i od njega izrađivati različite predmete (ukrase). Izraditi školsko kompostište (organski otpad) - ovisno o uvjetima škole. Prepoznaje štetno djelovanje buke na osobno zdravlje i zdravlje drugih. Mogu se koristiti različitim aplikacijama na mobilnim i računalima koje mjere buku u razredu. Svjetlosno onečišćenje suviše je rasipanje umjetne svjetlosti. Pritom se nepotrebno troši energija i narušava pravilna izmjena dana i noći koja je važna za živi svijet. Osvijestiti štetnost lasera za oči.					

B.2.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA U PRIRODI KOJE SE DOGAĐAJU TIJEKOM GODIŠNJIH DOBA.	• prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjega doba: uspoređuje duljinu dana i noći, početak i kraj određenoga godišnjeg doba, promjene u životu biljaka i životinja i rad ljudi te izrađuje kalendar prirode	Uz pomoć opisuje i prikazuje živa bića i njihove promjene povezane s godišnjim dobima.	Opisuje i prikazuje živa bića i njihove promjene povezane s godišnjim dobima.	Uspoređuje i prikazuje živa bića te predviđa njihove promjene povezane s godišnjim dobima.	Zaključuje o utjecaju godišnjih doba na živa bića, predviđa i povezuje njihove promjene s promjenama vremenskih uvjeta.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Prati promjene u prirodi tijekom godišnjih doba (izvanučionička nastava), vodi dnevnik promatranja, povezuje uočene promjene u biljnome i životinjskome svijetu s promjenom uvjeta. Može se odabrati nekoliko stabala u školskome okolišu koja se prate tijekom cijele godine uz bilježenje promjena. Napomena: Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće sadržaje i ideje služeći se IKT-om (e-čestitka, digitalni kolaž godišnjih doba i sl.), ovisno o uvjetima i interesima; IKT – D 1.3.					
B.2.3 UČENIK USPOREĐUJE I PREDVIĐA PROMJENE I ODNOSI TE PRIKAZUJE PROMJENE U VREMENU.	• snalazi se u vremenu • uspoređuje nedavnu prošlost i sadašnjost i predviđa buduće događaje te promjene i odnose u budućnosti • povezuje događaje i promjene u vremenu prikazujući ih na vremenskoj crti, crtežom, grafičkim prikazom i sl., uz upotrebu IKT-a ovisno o uvjetima; IKT – A 1.2, D 1.3.	Uz pomoć opisuje promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti te prikazuje promjene u vremenu.	Opisuje promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti, predviđa ih u budućnosti te prikazuje promjene u vremenu.	Objašnjava promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti, predviđa ih u budućnosti te prikazuje promjene u vremenu.	Uspoređuje promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti, predviđa ih u budućnosti te prikazuje promjene u vremenu.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Istražuje i prikuplja informacije o prošlosti, uspoređuje život nekad i danas, djetinjstvo svojih predaka, prometna sredstva, igračke, stanovanje, odjeću nekoć i danas i sl. Predviđa promjene u budućnosti, npr. izgled igračaka, prometnih sredstava, odjeće, djetinjstva i sl. Prikupljene informacije (događaji i promjene) mogu se prikazati na vremenskoj crti - lenti, crtežom, grafičkim prikazom i sl., ali i uz upotrebu IKT-a ovisno o uvjetima.					
B.2.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, IZRAĐUJE, ANALIZIRA I PROVJERAVA SKICU KRETANJA.	• snalazi se u neposrednome okruženju prema objektima i dijelovima prirode • opisuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru • prikazuje objekte i dijelove prirode u međusobnome odnosu i na različite načine: crtežom, plakatom, u pješčaniku; IKT – D 1.3. • izrađuje i provjerava skicu kretanja	Opisuje i uz pomoć prikazuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru izrađujući skicu kretanja.	Opisuje i prikazuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru izrađujući skicu kretanja.	Opisuje i prikazuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru i stavlja ih u međusobni odnos izrađujući i analizirajući skicu kretanja.	Izrađuje i provjerava skicu kretanja, analizira i provjerava međusobni odnos prikazanih objekata i dijelova prirode prema kojima se snalazi u prostoru.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Ishod se ostvaruje u izvanučioničkoj nastavi nakon čega učenik prikazuje na različite načine (crtežom, plakatom, u pješčaniku, upotrebljavajući IKT, piktograme i					

dr.) međuodnose objekata i dijelova prirode prema kojima se snalazi u prostoru. Izrađenu skicu kretanja uspoređuje sa skicom drugih učenika. Učenici potom ponovno izlaze iz učionice te se koristeći skicom, provjeravaju njezinu točnost.
*IKT - A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. A 1.4. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. D 1.3. Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće uratke i ideje služeći se IKT-om.   *Z - A.1.1.A Opisuje tjelesne osobine i zamjećuje razlike i sličnosti između dječaka i djevojčica. A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti. A.1.1.B Opisuje važnost redovite tjelesne aktivnosti za rast i razvoj. A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline.   *OR - I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi. I.C.2. Identificira primjere dobrog odnosa prema ljudima.   *OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi. C 1.3. Pridonosi skupini.   *GOO - C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu.   *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.   * P - C - 1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranje dobra za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.

C. POJEDINAC I DRUŠTVO - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ POJEDINCA I ZAJEDNICE NA RAZVOJ IDENTITETA TE PROMIŠLJA O VAŽNOSTI OČUVANJA BAŠTINE.	• razvija spoznaju o sebi u odnosu na druge i objašnjava ulogu pojedinca i zajednice na osobni razvoj; Z - B.1.2.A, OSR – A 1.1. • objašnjava i raspravlja o različitim ulogama pojedinaca u zajednicama te povezanosti zajednice prema događajima, interesima, vrijednostima; GOO - B.1.2. • promišlja o utjecaju zajednice na pojedinca i obratno; Z - B.1.2.C, GOO - B.1.4. • opisuje i postavlja pitanja povezana s povijesnom, kulturnom i prirodnom baštinom svoga mjesta • navodi primjere i objašnjava načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povijesne baštine; OR - I.A.2. • sudjeluje i predlaže načine obilježavanja događaja i blagdana; OSR – C 1.4., GOO - A.1.1.	Prepoznaje ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici, ulogu zajednice na razvoj osobnoga identiteta te važnost očuvanja baštine.	Opisuje ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici, ulogu zajednice na razvoj osobnoga identiteta te važnost očuvanja baštine.	Objašnjava ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici, ulogu zajednice na razvoj osobnoga identiteta te važnost očuvanja baštine.	Uspoređuje ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici s ulogom i utjecajem zajednice na razvoj osobnoga identiteta te promišlja o važnosti očuvanja prirodne i kulturno-povijesne baštine.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Odgovara na pitanja: <i>Kojim vrijednostima težim? Što mogu naučiti od drugih? Kako pridonosim napretku zajednice? Kako drugi utječu na mene? Kako ja utječem na druge?</i> Povijesna su baština blagdani, važni događaji; kulturna su baština tradicijski predmeti, običaji, nošnja, suveniri; prirodna su baština (ljepote prirode) parkovi, šume, jezera, biljke, životinje... Učenik uspoređuje život članova obitelji nekad i danas (npr. igre kojih su se igrali njihovi roditelji, bake i djedovi kad su bili djeca). Obilježavanje državnih blagdana, praznika, važnih dana i događaja.				

	Igranje uloga (različiti oblici odnosa unutar zajednice). Proučavanje podrijetla imena škole i ulice u kojoj stanuje. Mogu se primijeniti videokonferencije između dviju škola povodom obilježavanja događaja ili u sklopu projekta; IKT- B 1.3. Ovisno o mogućnostima i opremljenosti, mogu se koristiti digitalnim slikovnicama; IKT – A 1.3.				
C.2.2 UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI I UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA ZAJEDNICU TE POSLJEDICAMA NEPOŠTIVANJA I VAŽNOSTI ODGOVORNOGA PONAŠANJA.	• dogovara se i raspravlja o pravilima i dužnostima te posljedicama zbog njihova nepoštivanja (u obitelji, razredu, školi); OSR – C 1.2., GOO - B.1.1. • ispunjava dužnosti i pomaže (u obitelji, razredu, školi, mjestu); OSR – C 1.3., GOO - C.1.1., C.1.2. • raspravlja o pravima djece; GOO - A.1.1. • uvažava različitosti (stavovi i mišljenja); Z - B.1.2.C, OR - I.A.2. • predlaže načine rješavanja problema; Z - B.1.1.A, OSR – B 1.3., GOO - C.1.4. • odgovorno se koristi telefonskim brojevima; 192, 193, 194, 112 • zna komu se i kako obratiti ako je zabrinut zbog neprimjerenih sadržaja ili ponašanja u digitalnome okružju; IKT – A 1.3. • preuzima odgovornost za svoje ponašanje (kultura življenja u zajedničkim prostorima, na javnim mjestima i javnim prijevoznim sredstvima, zdravlje, primjena IKT-a, zaštita okoliša); IKT – A 1.3., B 1.3., Z - B.1.1.A, GOO - C.1.3., C.1.4.	Prepoznaje utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja pravila te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Opisuje ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu i posljedice nepoštivanja pravila te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Uspoređuje ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja pravila, predlaže rješenja te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Raspravlja o ulozi i utjecaju različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu i posljedicama nepoštivanja, predlaže rješenja te preuzima odgovornost za svoje postupke.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Mogu se organizirati Mali čuvari prirode i ekološke patrole te osmisлити različiti projektni dani kojima će se stjecati navike ponašanja u zajednici pri čemu je poželjno surađivati s organizacijama civilnoga društva i lokalnom zajednicom. Učenik može sudjelovati u radionicama i projektima prema raspoloživim uvjetima, npr. kompostiranje, kako bi stekao naviku odgovornoga ponašanja prema okolišu.					
C.2.3 UČENIK OPISUJE ULOGU I UTJECAJ ZAJEDNICE I OKOLIŠA NA DJELATNOSTI LJUDI MJESTA U KOJEMU ŽIVI TE OPISUJE I NAVODI PRIMJERE VAŽNOSTI I VRIJEDNOSTI RADA.	• prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti u mjestu • povezuje djelatnosti ljudi s okolišem • opisuje ulogu i utjecaj zajednice i okoliša na djelatnost ljudi u neposrednoj okolini • opisuje povezanost rada i zarade; P - C - 1.3. • prepoznaje važnost i vrijednost svakoga zanimanja i rada; OSR – A 1.4., P - C.1.3. • razvija odgovornost prema trošenju novca i štednji; P - C - 1.3.	Uz pomoć nabraja djelatnosti ljudi u neposrednoj okolini te izriče svoj odnos prema radu, Prepoznaje važnost štednje i odgovornoga trošenja novca.	Uspoređuje djelatnosti ljudi u neposrednoj okolini i uz pomoć opisuje svoj odnos prema radu te važnost štednje i odgovornoga trošenja novca.	Opisuje povezanost djelatnosti ljudi s neposrednom okolinom te opisuje i navodi primjere svoga odnosa prema radu, važnosti štednje i odgovornoga trošenja novca.	Opisuje ulogu i utjecaj zajednice i okoliša na djelatnosti ljudi u neposrednoj okolini te opisuje i navodi primjere odnosa prema radu, važnosti štednje i odgovornoga trošenja novca.

	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Preporučuje se organizirati Dječji tjedan poduzetništva. Putem radionica, kazališnih predstava, dramskih igara i vježbi stjecat će znanja, razvijati vještine i stavove o poduzetništvu; P - C - 1.1., C - 1.2. Timskim radom proizvesti i tržištu ponuditi gotov proizvod, pripremiti i održati prezentaciju proizvoda i radionica; P - C - 1.1., C- 1.2. Napomena: Preporučuje se uključiti roditelje i druge vanjske suradnike u odgojno-obrazovni proces.
*IKT – A 1.3. Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno sluzenje programima i uređajima. B 1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju. *Z - B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja. B.1.1. Prepoznaje nasilje u stvarnom i virtualnom svijetu. B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti. B.1.2.A Prilagođava se novomu okruženju i opisuje svoje obaveze i uloge. B.1.2.B Razlikuje osnovne emocije i razvija empatiju. *OR - I.A.2. Opisuje raznolikost u prirodi i razlike među ljudima. *OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi. A 1.4. Razvija radne navike. B 1.3. Razvija strategije rješavanja sukoba. C 1.2. Opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose. C 1.3. Pridonosi skupini. C 1.4. Razvija kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. *GOO - A.1.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.1.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.1.1. Sudjeluje u zajedničkome radu u razredu. C.1.2. Promiče solidarnost u razredu. C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu. C.1.4. Promiče razvoj razredne zajednice. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima. *P - C - 1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranje dobara za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice. C - 1.2. Prepoznaje osnovne pojmove tržišta. C - 1.3. Upoznaje funkciju novca.	

D. ENERGIJA - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.2.1 UČENIK PREPOZNAJE RAZLIČITE IZVORE I OBLIKE, PRIJENOS I PRETVORBU ENERGIJE I OBJAŠNJAVA VAŽNOST I POTREBU ŠTEDNJE ENERGIJE NA PRIMJERIMA IZ SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA.	• prepoznaje i razlikuje različite izvore energije koji ga okružuju • razlikuje oblike energije koji ga okružuju • prepoznaje prijenos el.energije (vodovima, žicama) do mjesta korištenja i prijenos topline s toplijega na hladnije mjesto ili predmet • prepoznaje pretvorbu električne energije u toplinu i svjetlost • objašnjava važnost energije u svakodnevnome životu • povezuje hranu i prehranu s opskrbom tijela energijom ukazujući na važnost pravilne prehrane za zdravlje čovjeka; Z - A.1.2. • navodi različite primjere prometnih sredstava i njihovih izvora energije • objašnjava načine uštede energije na koje sam može utjecati; IKT – A 1.4., OR - I.B.2.	Navodi različite izvore i oblike energije kojima se koristi u svakodnevnome životu i načine njezine štednje.	Prepoznaje različite izvore i oblike, prijenos i pretvorbu energije na primjerima iz neposrednoga okoliša te načine i važnost štednje energije u svakodnevnome životu.	Prepoznaje različite izvore i oblike energije, prijenos i pretvorbu energije na primjerima iz neposrednoga okoliša; uz pomoć objašnjava važnost energije i na jednostavnim primjerima opisuju važnost štednje.	Prepoznaje izvore i oblike energije, prijenos i pretvorbu energije na primjerima iz neposrednoga okoliša te objašnjava važnost energije u svakodnevnome životu i na jednostavnim primjerima objašnjava njezinu racionalnu upotrebu.

	• objašnjava povezanost svoga ponašanja pri korištenju energijom s njezinom uštedom; OR - I.B.2.				
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Izvori su energije hrana, Sunce, vjetar, voda, goriva (drvo, ugljen, benzin). Od oblika energije upoznati svjetlosnu, toplinsku i električnu. Primjer prijenosa topline: vruću tekućinu u šalici hladimo stavljanjem u hladnu vodu. Primjer pretvorbe: žarulja pretvara električnu energiju u svjetlost i toplinu, električna grijalica u toplinu. Izraditi razredni jelovnik za školske obroke. Izraditi padobran i/ili model zrakoplova.					
*IKT – A 1.4. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. *Z - A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti. *OR - I.B.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.					

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 2. RAZRED				
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.2.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽENJU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe i prikazuje opaženo.	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i prikazuje rezultate.	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i uz pomoć se koristi izvorima informacija, provodi jednostavnija mjerenja i prikazuje rezultate.	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se izvorima informacija, koristi se opremom, provodi jednostavnija mjerenja, opisuje, prikazuje te predstavlja rezultate.
	Odgovno-obrazovni ishod ostvaruje se do kraja prvoga ciklusa (do kraja drugoga razreda). * učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju. Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primijeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka. Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba. Istraživački pristup potrebno je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadataka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje; IKT – A 1.1., C 1.1., C 1.2., C 1.3.			
*IKT – A 1.1. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. C 1.1. Učenik uz pomoć učitelja provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 1.2. Učenik uz učiteljevu pomoć djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. C 1.3. Učenik uz pomoć učitelja odabire potrebne informacije između pronađenih informacija. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.				

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 3. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.3.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI PRIRODE.	• opisuje osnovna obilježja živih bića • razvrstava biljke iz zavičaja u skupine prema odabranome kriteriju (zeljaste, drvenaste, vazdazelene i sl.) • prepoznaje obilježja životinja u svome zavičaju te ih razvrstava u skupine (npr. mesožderi, biljožderi ili svežderi i sl.) • prepoznaje osnovne dijelove biljke i njihovu ulogu • istražuje različita svojstva i stanja vode • mjeri i očitava temperaturu • uočava i razlikuje vremenske pojave (npr. snijeg, tuča, magla, mraz, inje, vjetar...) • zaključuje da se tijelo sastoji od dijelova - organa i da dijelovi čine cjelinu, organizam o kojemu se treba brinuti	Uz pomoć uspoređuje obilježja živih bića, svojstva i stanja tvari i vremenske pojave, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i opisuje njihovu organiziranost.	Uspoređuje obilježja živih bića, svojstva i stanja tvari i vremenske pojave, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i opisuje njihovu organiziranost.	Analizira obilježja živih bića, svojstva i stanja tvari i vremenske pojave, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i objašnjava njihovu organiziranost.	Zaključuje o obilježjima živih bića, svojstvima i stanjima tvari i vremenskim pojavama, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i objašnjava njihovu organiziranost.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Promatrajući biljke, životinje i ljude, istražuje što im je zajedničko (dišu, rastu i razvijaju se, razmnožavaju se, hrane se) i po čemu se razlikuju. Istražuje biljne i životinjske organizme u okolišu specifične za to područje. Promatrajući različite biljke, učenik prepoznaje njezine dijelove (korijen, stabljika, list, cvijet, plod) te ih uspoređuje i prikazuje. Poznaje jestive dijelove biljaka te osnovne ljekovite biljke u svome okolišu. Izvođenjem pokusa upoznaje se s različitim svojstvima i stanjima vode (prozirnost, miris, boja, okus, zagrijavanje i zamrzavanje vode, topljenje leda; tekuće, plinovito i kruto stanje) i povezuje ih s korištenjem vode u živome svijetu i vremenskim prilikama. Koristi se termometrom i na razini opće informacije upotrebljava mjernu jedinicu. Uočava opasnosti od hodanja po zaleđenoj površini rijeke, jezera...; Z - C.1.1.B. Učenik izrađuje prikaz razvrstanih biljnih i životinjskih organizama iz svoga zavičaja (crtežom, Vennovim dijagramom, digitalno, fotografijama i sl.); IKT – A 2.1., A 2.2. Na prikazu ljudskoga tijela (crtež, model, aplikacija i sl.) uočava da organi čine cjelinu. Prema osobnome interesu istražuje ulogu organa i način brige za ljudski organizam. Napomena: Pojmove <i>organ</i> i <i>organizam</i> nije nužno rabiti.	Uz pomoć prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću.	Uz pomoć prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i opisuje njihovu važnost.	Prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i opisuje njihovu važnost.	Prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i razmatra njihovu važnost.
A.3.2 UČENIK PRIKAŽUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA I RAZMATRA NJIHOVU VAŽNOST.	• prikazuje vremenski slijed događaja na vremenskoj crti - lenti (desetljeće u životu učenika i njegove obitelji, stoljeće i tisućljeće na primjeru kulturno-povijesnih spomenika koje učenici mogu neposredno promatrati, važniji događaji i sl.) i razmatra njihovu važnost; OSR – C 2.4	Uz pomoć prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću.	Uz pomoć prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i opisuje njihovu važnost.	Prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i opisuje njihovu važnost.	Prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i razmatra njihovu važnost.

	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik upoznaje spomenike svoga zavičaja te istražuje njihovu povijest (izvanučionička nastava). Učenik istražuje i opisuje te na vremenskoj crti - lenti smješta najvažnije događaje iz povijesti vlastitoga života, obitelji i svoga zavičaja. Napomena: Učenik ne treba navoditi godinu početka i kraja stoljeća ili tisućljeća. Istražuje svoje pretke te izrađuje obiteljsko stablo. Predviđa događaje koji će se dogoditi. Na temelju rasporeda obveza i aktivnosti učenik organizira svoje slobodno vrijeme; P - B - 2.2. Učenik se može koristiti različitim računalnim igrama i programima za prikazivanje vremenskoga slijeda događaja; IKT – A 2.2.				
A.3.3 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI LOKALNE ZAJEDNICE, USPOREĐUJE PRIKAZE RAZLIČITIH PROSTORA.	• opisuje organiziranost lokalne zajednice u svome zavičaju (gradonačelnik, načelnik i sl.); GOO - B.2.2. • imenuje strane svijeta • primjenjuje pravila organizacije i označavanja prostora u izradi ili korištenju plana mjesta, čitanju geografske karte (tumač znakova, prikaz simbolima na planu mjesta i geografskoj karti, piktogrami i sl.) • opisuje izgled zavičaja te ga uspoređuje s umanjenim prikazom • opisuje prometnu povezanost zavičaja	Uz pomoć opisuje organiziranost lokalne zajednice te prepoznaje pravila prikaza organiziranosti prostora na planu mjesta i geografskoj karti.	Opisuje organiziranost lokalne zajednice i pravila prikaza organiziranosti prostora na planu mjesta i geografskoj karti.	Navodi primjere organiziranosti lokalne zajednice te objašnjava i pokazuje pravila prikaza organiziranosti prostora na planu mjesta i geografskoj karti.	Zaključuje o organiziranosti lokalne zajednice, uspoređuje prikaze prostora na planu mjesta i geografskoj karti.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Preporučuje se posjet i razgovor s gradonačelnikom ili načelnikom kako bi upoznali organizaciju lokalne zajednice. Istražuje podrijetlo naziva strana svijeta. Upoznaje dogovorena pravila i simbole na planu mjesta i geografskoj karti. Koristi se planom mjesta i geografskim kartama tijekom izvanučioničke nastave. Nije potrebno spominjati pojam <i>reljef</i>, već u neposrednome okruženju ili čitajući geografsku kartu učenik prepoznaje reljefne oblike: nizine, uzvisine, vode, otok, poluotok, obalu i dr. Izrađuje kompas (magnetizirana igla na površini vode) i rabi ga za snalaženje u prostoru. Upoznaje i uz učiteljevu prisutnost koristi se različitim aplikacijama na različitim uređajima. Koristi se IKT-om za komunikaciju s poznatim/važnim osobama; IKT – B 2.1.					
*IKT – A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima. B 2.1. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć komunicira s poznatim osobama u sigurnome digitalnom okruženju. *GOO - B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. *Z - C.1.1.B. Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini. *OSR – C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima. *P-B - 2.2. Planira i upravlja aktivnostima.					

B. PROMJENE I ODNOSI - 3. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O VAŽNOSTI ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.	odgovorno se ponaša prema sebi, drugima, svome zdravlju i zdravlju drugih osoba; OR - II.A.1., OSR – B 2.1., C 2.3., GOO - A.2.1., A.2.2., C.2.1., Z - B.2.3.A, B.2.2.A prepoznaje važnost okruženja za očuvanje tjelesnoga, ali i mentalnog zdravlja (obitelj, prijatelji); Z - B.2.2.B, OR - II.A.1. odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama u zavičaja i širem prostoru; OR - II.A.1., OSR – B 2.1., GOO - C.2.3. procjenjuje utjecaj čovjeka na biljke i životinje u zavičaju; OR - II.A.1., GOO - C.2.4. opisuje djelovanje onečišćenja na zdravlje čovjeka; OR - II.A.1. opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš; IKT – A 2.4.	Opisuje svojim riječima i daje primjere odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Opisuje svojim riječima i daje primjere odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi te navodi posljedice neodgovornoga odnosa.	Objašnjava svojim riječima i daje primjere odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi te navodi posljedice neodgovornoga odnosa.	Raspravlja o važnosti odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Odgovornost prema zdravlju: osobni rast i razvoj - pravilna prehrana, tjelesne aktivnosti, prevencija nasilja, opasne i otrovne tvari u učenikovo kući, npr. lijekovi, sredstva za čišćenje. Odgovornost prema okolišu: briga za okoliš - postupci i aktivnosti koji pridonose održivosti: ponovno upotrebljava, razvrstava otpad, reciklira papir, uočava važnost vode i očuvanje vode. Preporučuje se izrada pročišćivača za vode, ekoloških sredstava za čišćenje i sl. Preporuke: upoznati proizvode od ljekovitoga bilja iz zavičaja (npr. čajevi, kreme, soli za kupanje i sl. od kamilice, nevena, sljeza, bazge, lipe, mente, kadulje, lavande, ružmarina i dr.) i upozoriti na postojanje otrovnih biljnih vrsta. Povezati s uzgojem biljaka u školskome vrtu. Napomena: Učenik uočava svoj rast i razvoj, promjene u pubertetu (u suradnji s liječnikom školske medicine) - taj se ishod ostvaruje u četvrtome razredu, no ako učitelj procijeni, može se ostvariti i u trećemu.				
B.3.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA I ODNOSIMA U PRIRODI TE MEĐUSOBNOJ OVISNOSTI ŽIVIH BIĆA I PROSTORA NA PRIMJERIMA IZ SVOGA OKOLIŠA.	prepoznaje važnost biljaka i životinja za život ljudi i daje vlastite primjere; OR - II.A.2. objašnjava međuovisnost biljnoga i životinjskoga svijeta i čovjeka; OR - II.A.1. objašnjava povezanost staništa i uvjeta u okolišu s promjenama u biljnome i životinjskome svijetu u zavičaju opisuje promjene u procesima gorenja, truljenja, sušenja, otapanja, miješanja i sl.	Bilježi i uz pomoć predviđa promjene u prirodi i međuovisnost živih bića i staništa.	Bilježi, opisuje i predviđa promjene u prirodi i međuovisnost živih bića i staništa.	Analizira i predviđa promjene u prirodi i međuovisnost živih bića i staništa.	Zaključuje o uzrocima i posljedicama promjena u prirodi i međuovisnosti živih bića i staništa.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Promatra, bilježi i zaključuje o promjenama i odnosima u prirodi (izvanučionička nastava). Prati uvjete u okolišu, npr. temperaturu, svjetlost, vlagu, vremenske prilike, uspoređuje npr. biljke na sjevernoj i južnoj strani, pšenicu ispod snijega, život ispod				

	leda. Uspoređuje odnose i međuovisnosti živih bića (prehrambene odnose, suživot raka i moruzgve, oprašivanje i sl.). Dobivene rezultate prikazuje na razne načine (crtežom, primjenom IKT-a, tablično, jednostavnim dijagramom).				
B.3.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOSIMA TIJEKOM VREMENSKIH CIKLUSA TE ANALIZIRA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S DOGAĐAJIMA I VAŽNIM OSOBAMA U ZAVIČAJU.	• opisuje svoje prvo desetljeće i na vremenskoj crti - lenti prikazuje najvažnije događaje u svome životu • uspoređuje prošlost i sadašnjost i predviđa promjene i odnose u budućnosti; OSR – C 2.4. • raspravlja o utjecaju događaja, osoba i promjena na sadašnji i budući život čovjeka • prikazuje događaje, osobe i promjene u zavičaju tijekom prošlosti i sadašnjosti te ih predviđa u budućnosti služeći se kalendarom, vremenskom crtom, crtežom i sl., uz korištenje digitalnim interaktivnim uslugama (geografske karte, vremenska prognoza...), IKT-om, ovisno o uvjetima; IKT – A 2.1., A 2.2.	Uz pomoć opisuje događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i njihov utjecaj na sadašnjost.	Opisuje događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i njihov utjecaj na sadašnjost.	Objašnjava događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i njihov utjecaj na sadašnjost i budućnost.	Uspoređuje događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i raspravlja o njihovu utjecaju na sadašnjost i budućnost.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik istražuje i prikazuje događaje iz vlastite prošlosti ili prošlosti svoje obitelji (godine rođenja članova obitelji). Uspoređuje na različitim primjerima prošlost, sadašnjost i budućnost (uloga životinja i biljaka u životu ljudi nekad i danas, mogućnosti prehrane i prehrambene navike predaka s prehranom danas i sl.). Učenik može predviđati slijed događaja u budućnosti. Preporuka: Prema interesima i uvjetima učenik može izraditi računalne animacije tjeka vremena; IKT–D 2.3. i A 2.2.				
B.3.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, TUMAČI PLAN MJESTA I KARTU ZAVIČAJA, IZRAĐUJE PLAN NEPOSREDNOGA OKRUŽENJA I ZAKLJUČUJE O POVEZANOSTI PROSTORNIH OBILJEŽJA ZAVIČAJA I NAČINA ŽIVOTA LJUDI.	• snalazi se u zavičajnome prostoru prema glavnim i sporednim stranama svijeta • čita i tumači plan mjesta prema tumaču znakova (legendi) • kreće se od točke A do točke B koristeći se planom • izrađuje/prikazuje plan neposrednoga okruženja različitim načinima • prepoznaje utjecaj promjene stajališta i vremenskih uvjeta na obzor • čita geografsku kartu • prepoznaje prostorna (reljefna) obilježja zavičaja koja uvjetuju način života ljudi; P - A - 2.1.	Uz pomoć se snalazi u zavičajnome okruženju, čita plan mjesta i geografsku kartu, izrađuje plan neposrednoga okruženja te opisuje međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života.	Snalazi se u zavičajnome okruženju, čita i opisuje plan mjesta, geografsku kartu i međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života te izrađuje plan neposrednoga okruženja.	Snalazi se u zavičajnome okruženju, čita i objašnjava plan mjesta, geografsku kartu i međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života te izrađuje plan neposrednoga okruženja.	Snalazi se u zavičajnome okruženju, analizira plan mjesta, geografsku kartu i međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života te izrađuje plan neposrednoga okruženja.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Snalazi se u prostoru s pomoću različitih objekata, kompasa, Sunca, snijega na prisojnoj i osojnoj strani i sl. Čita geografsku kartu, pronalazi i pokazuje svoj zavičaj, prirodna obilježja zavičaja i mjesta u zavičaju te prometnu povezanost. Tumači plan mjesta te ga izrađuje/prikazuje različitim načinima: crtežom, plakatom, u pješčaniku, digitalno (IKT - A 2.1., A 2.2.), maketama i sl. Izrađuje jednostavne karte koristeći se poznatim simbolima za različite igre potraga (skupina traži skupinu, potraga za blagom, geološkijske igre - globalna potraga za blagom, mrežna aplikacija).				

Povezuje prostorna obilježja zavičaja s načinom života, npr. izgled naselja, izgled ulice, materijale za gradnju, gospodarske djelatnosti/zanimanja određenoga područja, vrste prometa i prometnu povezanost.   Prema mogućnostima i interesima koristiti se digitalnim interaktivnim uslugama (npr. geografske karte); IKT – C 2.1.   Napomena: Moguće je izraditi i plan manjega mjesta te igrati geolokacijske igre (izvanučionička nastava).
*IKT – A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima. A 2.4. Učenik opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješavanja problema u digitalnome okruženju. D 2.3. Učenik sam ili u suradnji s drugima preoblikuje postojeća digitalna rješenja ili stvara nove uratke i ideje.   *Z - B.2.2.B Objašnjava pravo na izbor B.2.3.A Opisuje zdrave životne navike B.2.2.A Prepoznaje i opisuje razvojne promjene u sebi i drugima.   *OR - II.A.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš. II.A.2. Uočava da u prirodi postoji međudjelovanje i međuovisnost.   *OSR – B 2.1. Opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. C 2.3. Pridonosi razredu i školi. C 2.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.   *GOO - A.2.1. Odgovorno se ponaša u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi. C.2.4. Promiče razvoj školske kulture.   *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.   *P - A - 2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.

C. POJEDINAC I DRUŠTVO - 3. RAZRED					
ODGOJNO- OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI, UTJECAJU I VAŽNOSTI ZAVIČAJNOGA OKRUŽENJA U RAZVOJU IDENTITETA TE UTJECAJU POJEDINCA NA OČUVANJE BAŠTINE.	raspravlja o svojoj ulozi i povezanosti sa zavičajem prema događajima, interesima i vrijednostima; OSR – A 2.3., GOO - C.2.1. raspravlja kako izgled zavičaja utječe na način života objašnjava prirodnu i društvenu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost zavičaja koristeći se različitim izvorima; IKT – C 2.2. uspoređuje društvo u zavičaju u prošlosti sa sadašnjim društvom, komentira sličnosti i različitosti navodi važne osobe i događaje iz zavičaja i objašnjava njihov doprinos zavičaju i stavlja ih u povijesni slijed; OSR – C 2.4. objašnjava i procjenjuje povezanost baštine s identitetom zavičaja te ulogu baštine na zavičaj; OSR – C2.4. imenuje i opisuje neku od zaštićenih biljnih i/ili životinjskih zavičajnih vrsta te predlaže načine njezina očuvanja navodi primjere i načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povijesne baštine zavičaja; OSR – C 2.4., GOO - C.2.3., C.2.4., P	Opisuje ulogu i utjecaj prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja u razvoju identiteta te uočava utjecaj pojedinca na očuvanje baštine.	Povezuje ulogu i utjecaj prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja s razvojem ideniteta te daje primjer utjecaja pojedinca na očuvanje baštine.	Objašnjava ulogu i utjecaj prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja u razvoju identiteta te utjecaj pojedinca na očuvanje baštine.	Raspravlja o ulozi i utjecaju prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja u razvoju identiteta te utjecaju pojedinca na očuvanje baštine.

	- B - 2.3.				
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Navodi primjere utjecaja zavičajnih obilježja na način života. Moguća je izrada i prezentacija turističkoga vodiča zavičaja (uporaba IKT-a, IKT – D 2.3.). Posebnosti i prepoznatljivosti zavičaja: grb, zastava, pjesma, suvenir, tradicija, običaji, događaji, prirodne ljepote, kulturno-povijesne znamenitosti, obilježavanje državnih blagdana, praznika, važnih dana i događaja.				
C.3.2 UČENIK RASPRAVLJA O UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU.	raspravlja o pravilima i dužnostima te posljedicama za njihovo nepoštivanje; OSR – C 2.2. opisuje i raspravlja o pravilima u digitalnome okruženju; IKT – A 2.3. ispunjava dužnosti u razredu i školi; P- B - 2.3. istražuje odnose i ravnotežu između prava i dužnosti te uzroke i posljedice svojih postupaka u poštivanju prava drugih; Z - B.2.2.B, GOO - A.2.1., GOO - A.2.2. sudjeluje u različitim humanitarnim i ekološkim aktivnostima; OR - II.C.1., OSR – A 2.3., GOO - A.2.2., C.2.1., C.2.2. raspravlja o pravima djece uvažava različitosti i razvija osjećaj tolerancije; Z - B.2.2.C., OSR – A 2.2., GOO - A.2.1., A 2.2., C.2.2. predlaže načine mirnoga rješavanja problema; OSR –B 2.4.	Uz pomoć navodi uzročno-posljedičnu povezanost pravila, prava i dužnosti.	Opisuje uzročno-posljedičnu povezanost pravila, prava i dužnosti.	Objašnjava uzročno-posljedičnu povezanost pravila, prava i dužnosti.	Raspravlja o uzročno-posljedičnoj povezanosti pravila, prava i dužnosti.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Kako bi razvio odgovorno ponašanje, učenik sudjeluje u različitim aktivnostima (npr. razvrstavanje otpada, uzgoj neke od autohtonih biljnih vrsta u školskome dvorištu ili školskome vrtu, izrada poučne staze u okolici škole, uključivanje u čišćenje školskoga dvorišta). Pronalazi na internetu digitalne tragove o sebi i članovima svoje obitelji kako bi zajednički osvijestili važnost odgovornoga korištenja IKT-om; IKT – A 2.3. Uz učiteljevu pomoć učenik samovrednuje sudjelovanje u različitim projektima koji promiču snošljivost, empatiju, dobrotu, humanost, odgovornost i sl.				
C.3.3 UČENIK POVEZUJE PRIRODNO I DRUŠTVENO OKRUŽENJE S GOSPODARSTVOM ZAVIČAJA.	objašnjava važnost različitih zanimanja i djelatnosti u zavičaju opisuje važnost rada i povezanost sa zaradom i zadovoljavanjem osnovnih životnih potreba; P - C - 2.3. navodi prednosti i nedostatke zavičajnoga okruženja i povezuje ih s gospodarskim mogućnostima; P - A - 2.2. opisuje i predlaže načine gospodarskoga razvoja mjesta; P - C - 2.1., OSR – A 2.3., GOO - C.2.3. opisuje na primjerima poduzetnost i inovativnost; GOO - C.2.1., C.2.4. razvija poduzetnički duh; GOO - C.2.2. predlaže načine odgovornoga trošenja novca i načine štednje predlaže načine poboljšanja kvalitete života u školskome okruženju; OSR –C 2.3., GOO - B.2.1., B.2.2., C.2.3., C.2.4.	Prepoznaje povezanost zajednice i prirodnoga okruženja s gospodarstvom zavičaja te opisuje i navodi primjere svoga odnosa prema radu, važnost štednje i odgovornoga trošenja novca.	Prepoznaje povezanost zajednice i prirodnoga okruženja s gospodarstvom zavičaja, važnost poduzetnosti i inovativnosti te opisuje i navodi primjere odnosa prema radu, važnosti štednje i	Uz pomoć povezuje zajednicu i okoliš s gospodarstvom zavičaja, opisuje važnost poduzetnosti, inovativnosti, objašnjava važnost štednje, odgovornoga trošenja novca te vrijednosti rada.	Povezuje zajednicu i okoliš s gospodarstvom zavičaja, opisuje važnost poduzetnosti i inovativnosti predlažući aktivnosti koje ih promiču te raspravlja o odgovornome trošenju novca i vrijednosti rada.

			odgovornoga trošenja novca.		
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Odgovara na pitanja: <i>Na koji su način povezane djelatnosti ljudi s prirodnim i društvenim okruženjem u mome zavičaju? Zašto su pojedine djelatnosti karakteristične za moj zavičaj, npr. poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i šumarstvo, industrija, energetika, brodogradnja, građevinarstvo, proizvodno obrtništvo, trgovina, promet, ugostiteljstvo? Vidim li svoju ulogu u razvoju svoga mjesta/zavičaja?</i> Preporuka: Organizirati prodaju proizvoda, gotovih ili vlastitih – ukrasni/uporabni predmeti, hrana (Dani hrane, Dan jabuka) ili pokazne radionice (kako se nešto izrađuje, kako se nečim možemo koristiti); P -C - 2.1., C - 2.2. Dogovoriti posjet obrtniku, seoskomu gospodarstvu i sl. ili ga ugostiti u razredu. Učenik se uključuje u rad vijeća učenika (preko predstavnika razreda) te predlaže načine poboljšanja kvalitete života u okolišu škole, na putu do škole, u mjestu (npr. uređenje pješačkih staza, igrališta, zelenih otoka ili plaže, organiziranje različitih sajmovi čiji prihodi odlaze za uređenje zajednice, razne humanitarne djelatnosti).					
*IKT - A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. D 2.3. Učenik sam ili u suradnji s drugima preoblikuje postojeća digitalna rješenja ili stvara nove sadržaje i ideje. C 2.2. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. *Z - B.2.2.B Objašnjava pravo na izbor. B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti. *OR - II.C.1. Solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima. *OSR – A 2.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. A 2.3. Razvija osobne potencijale. B 2.4. Suradnički uči i radi u timu. C 2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih norma i pravila. C 2.3. Pridonosi razredu i školi. C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. *GOO - A.2.1. Odgovorno se ponaša u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.2. Promiče solidarnost u školi. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi. C.2.4. Promiče razvoj školske kulture. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima. *P - A - 2.2. Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi. B - 2.3. Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice. C - 2.1. Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici. C - 2.2. Prepoznaje osnovne tržišne odnose/procese razmjene. C - 2.3. Prepoznaje ulogu novca u osobnom i obiteljskom životu.					

D. ENERGIJA - 3. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.3.1 UČENIK OPISUJE RAZLIČITE PRIMJERE KORIŠTENJA, PRIJENOSA I PRETVORBE ENERGIJE NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA.	• prepoznaje načine korištenja energijom u svome okolišu • navodi primjere prijenosa električne energije i topline • pokazuje načine kako se gubitci topline mogu bitno smanjiti • opisuje pretvorbu energije iz jednoga oblika u drugi na primjeru; IKT – C 2.2. • otkriva kako pojedini izvori i oblici energije utječu na okoliš; OR - II.A.3. • opisuje načine primjene energije u zavičaju • povezuje prirodna obilježja zavičaja s mogućnostima upotrebe obnovljivih izvora energije	Uz pomoć prepoznaje primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe energije.	Uz pomoć opisuje i navodi primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe energije.	Opisuje i navodi primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe te uz pomoć prepoznaje i navodi primjere primjene energije u zavičaju.	Opisuje i navodi primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe te opisuje načine primjene energije u zavičaju.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenici mogu zamišljati svijet npr. bez električne energije. Moguće je koristiti se računalnim simulacijama; IKT – A 2.3. Primjeri su pretvorbe energije iz jednoga oblika u drugi: energija iz hrane u toplinsku i energiju gibanja, energija Sunca, vjetra, vode u električnu energiju i sl. Učenici mogu izraditi jednostavne vjetrenjače ili vodenice, promatrati zagrijavanje različitih površina i materijala izloženih suncu (npr. metal i drvo, voda u crnoj i bijeloj posudi). Načini na koje se gubitci topline mogu bitno smanjiti (prijenos topline prema okolini) jesu prilagodba odijevanja, potkožno masno tkivo i sl. Ušteda ili racionalno korištenje energijom moguće je gašenjem svjetla, zatvaranjem vrata i prozora, pravilnim provjetravanjem prostorije zimi (dovoljno često, no ne predugo kako se prostorija ne bi posve rashladila). Opisuje načine primjene energije u zavičaju i raspravlja o dodatnim mogućnostima: vjetroelektrane, hidroelektrane, sunčani kolektori, more - valovi i sl.				
*IKT – A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. C 2.2. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. *OR - II.A.3. Razmatra utjecaj korištenja različitih izvora energije na okoliš i ljude. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.					

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 3. RAZRED				
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.3.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠNJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi rezultate te ih predstavlja.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi i opisuje rezultate te ih predstavlja.	Uz usmjeravanje postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i predstavlja rezultate istraživanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija.	Uz usmjeravanje oblikuje pitanja, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i uspoređuje svoje rezultate istraživanja s drugima i na temelju toga procjenjuje vlastiti rad te predstavlja rezultate.
	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD OSTVARUJE SE DO KRAJA ČETVRTOGA RAZREDA. * Učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju. Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primijeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka. Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba. Istraživački pristup potrebno je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadataka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje; IKT – C 2.1., C 2.3., C 2.4., GOO - B.2.2., C.2.1.			
*IKT – C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija. C 2.4. Učenik uz pomoć učitelja odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. *GOO - B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.				

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.4.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI Ljudskoga tijela i životnih zajednica.	istražuje organiziranost biljaka i životinja na primjeru životne zajednice razlikuje životne uvjete u životnoj zajednici i povezuje ih s njezinom organiziranošću istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi)	Opisuje organiziranost ljudskoga tijela i životnih zajednica.	Objašnjava organiziranost ljudskoga tijela i životnih zajednica.	Analizira organiziranost ljudskoga tijela i životnih zajednica.	Zaključuje o organiziranosti ljudskoga tijela i životnih zajednica.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Promatra stanište (izvanučionička nastava) te proučava biljni i životinjski svijet koji obitava u njemu (šuma, travnjak, potok, more, bara i sl.). Objašnjava povezanost staništa i biljnoga i životinjskoga svijeta te organiziranost životnih zajednica s obzirom na životne uvjete koji u njima vladaju. Napomena: Životnu zajednicu istražuje tijekom izvanučiončke nastave. Na prikazu ljudskoga tijela (crtež, model, aplikacija i sl.) objašnjava međusobnu povezanost svih sustava organa. Razumije da je svaki organ važan za djelovanje cijeloga organizma te da je ljudsko tijelo cjelina o kojoj se trebamo brinuti. Vitalni organi skriveni su u unutrašnjosti tijela kako se ne bi mogli lako oštetiti (mozak je skriven u lubanji, srce i pluća u prsnome košu, iza rebara...). Napomena: Nije nužno rabiti stručne izraze (npr. nije važno imenovati dijelove sustava organa, nego razumjeti njegovu ulogu i kako pridonijeti očuvanju i zaštiti organizma).				
A.4.2 UČENIK OBJAŠNJEVA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA TE ORGANIZIRA SVOJE VRIJEME.	objašnjava važnost organizacije vremena na vlastitim primjerima odabire tehnike organizacije svoga vremena: vremensku crtu, raspored obveza, kalendar, podsjetnik i sl.; IKT – A 2.1., A 2.2., A 2.3., OSR – A 2.4. oblikuje i organizira svoje vrijeme, planira svoje slobodno vrijeme (predviđa potrebno vrijeme za pisanje domaće zadaće i vrijeme za igru); OSR – A 2.4., P - B - 2.2.	Prepoznaje i navodi vremenski slijed događaja i uz pomoć procjenjuje vrijeme potrebno za vlastite aktivnosti.	Opisuje vremenski slijed događaja i planira svoje vrijeme i aktivnosti.	Opisuje i prikazuje vremenski slijed događaja te procjenjuje i planira svoje vrijeme i aktivnosti.	Prikazuje vremenski slijed događaja uočavajući njihovu uzročno-posljedičnu povezanost, organizira svoje vrijeme i vrednuje svoje planiranje.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Prati i zapisuje aktivnosti tijekom tjedna, uspoređuje trajanje pojedinih aktivnosti (učenje, korištenje računalom, igra, čitanje i sl.), predstavlja ih i prikazuje na različite načine. Učitelj potiče učenika na svrsishodno planiranje i korištenje slobodnoga vremena te na samovrednovanje svoga planiranja i mijenjanja ako se pokaže neučinkovitim. Koristi se lentom vremena (vremenskom crtom) u planiranju istraživanja, prezentaciji događaja, planiranju projekata, planiranju učenja i slobodnoga vremena i sl.				
A.4.3 UČENIK OBJAŠNJEVA	opisuje organiziranost Republike Hrvatske (predsjednik Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski	Prepoznaje organiziranost	Uz pomoć opisuje organiziranost	Opisuje organiziranost	Objašnjava organiziranost

ORGANIZIRANOST REPUBLIKE HRVATSKE I NJEZINA NACIONALNA OBILJEŽJA.	sabor) i istražuje njezine nacionalne simbole; IKT – C 2.1., OSR – C 2.4. • čita geografsku kartu Republike Hrvatske s pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike, mjesta, državne granice, navodi susjedne zemlje i sl.	Republike Hrvatske i njezina nacionalna obilježja.	Republike Hrvatske i njezina nacionalna obilježja.	Republike Hrvatske i njezina nacionalna obilježja.	Republike Hrvatske i njezina nacionalna obilježja.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Pronalazi povijesne činjenice i zanimljivosti o državnoj zastavi, grbu, himni i novcu Republike Hrvatske. Prikazuje crtežom nacionalna simbole. Na geografskoj karti Republike Hrvatske pokazuje državne granice te imenuje države s kojima Republika Hrvatska graniči (Slovenija, Mađarska, Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora). Napomena: Nije potrebno spominjati pojam reljef, već u neposrednome okruženju ili čitajući geografsku kartu, učenik prepoznaje reljefne oblike: nizine, uzvisine, vode, otok, poluotok, obala i dr.				
*IKT - A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima. C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješavanja problema u digitalnome okruženju. *OSR - C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. A 2.4. Razvija radne navike *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima. *P - B - 2.2. Planira i upravlja aktivnostima.					

B. PROMJENE I ODNOSI - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.4.1 UČENIK VREDNUJE VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.	• opisuje svoj rast i razvoj i uočava promjene na sebi • odgovorno se ponaša prema sebi, drugima, svome zdravlju i zdravlju drugih; Z - A.2.1., B.2.2.A, B.2.3.A, B.2.3.B, OR - II.C.1., GOO - A.2.1., A.2.2., C.2.1., OSR – B 2.1. • zna komu se i kako obratiti ako je zabrinut zbog neprimjerenih sadržaja ili ponašanja u digitalnome okruženju; IKT – A 2.3., OSR – C 2.1. • objašnjava primjereno postupanje prema javnoj i privatnoj imovini; GOO - C.2.3. • odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama u okolišu • opisuje važnost odgovornoga odnosa prema prirodi radi zaštite živoga svijeta; OR-II.B.2., II.C.1. • procjenjuje utjecaj čovjeka na biljke i životinje te njegovu ulogu u očuvanju ugroženih i zaštićenih vrsta; OR - II.A.1.	Opisuje načine odgovornoga i predviđa posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Predlaže načine odgovornoga i predviđa posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Obrazlaže načine odgovornoga i predviđa posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Vrednuje važnost i načine odgovornoga te predviđa posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Uočava osobni rast i razvoj, promjene u pubertetu (u suradnji s liječnikom školske medicine).					

	Uočava važnost brige za ljudsko zdravlje, prevencije nasilja, okruženja za očuvanje tjelesnoga, ali i mentalnoga zdravlja (podrška obitelji, podrška osobama s invaliditetom, međugeneracijska pomoć, pomoć prijatelja), čuvanja od ozljeda...; Z - B.2.3.B Razlikuje učestale bolesti učenika (npr. akutne bolesti, zarazne bolesti, nametnike) i osnovne mjere zaštite; Z - C.2.3.; C.2.2.A Objašnjava pozitivan i negativan utjecaj zvuka (npr. uspavanka, buka) i svjetlosti (npr. Sunce, laser, zaslon) na zdravlje. Istražuje širenje zvuka kroz zrak, zidove, vrata od različitih materijala. Razgovara o ovisnostima (droga, nikotin, alkohol, tehnologija); IKT – A 2.4. Opisuje ugrožavajuće situacije i ponašanja koja ne treba trpjeti. Prepoznaje različite oblike zlostavljanja i svjesno i aktivno sudjeluje u njihovu sprečavanju (tjelesno, psihičko, vršnjačko, elektroničko, govor mržnje i sl.); IKT – A 2.3. Napomena: Nije potrebno definirati vrste nasilja, već samo prepoznati moguće ugrožavajuće situacije i znati postupiti u rizičnim situacijama. Pokazuje odgovoran odnos prema prirodi: ponovno upotrebljava, razvrstava otpad, prepoznaje važnost vode, zraka i tla, brine se o biljkama i životinjama. Prepoznaje opasnosti od invazivnih vrsta koje ugrožavaju postojeće životne zajednice. Napomena: O pubertetu se razgovara na način da učenik razumije da se rastom i razvojem mijenja tijelo, ali i ponašanje. Više o promjenama i osobnoj čistoći tijela realizira se u suradnji s timom školske medicine; Z - A.2.1.,				
B.4.2 UČENIK OBJAŠNJE I POVEZUJE ŽIVOTNE UVJETE I RAZNOLIKOST ŽIVIH BIĆA NA RAZLIČITIM STANIŠTIMA TE OPISUJE CIKLUSE U PRIRODI.	• istražuje životne uvjete (zrak, tlo, voda, svjetlost, toplina) • opisuje na primjerima utjecaj životnih uvjeta na normalno djelovanje organizama; OR -II.C.3. • opisuje životne cikluse u prirodi (na primjeru biljke cvjetnjače) i kruženje vode u prirodi • opisuje životnu zajednicu (organizme koji žive na istome staništu) na primjeru iz neposrednoga okoliša i uspoređuje sa zajednicom iz drugoga područja • povezuje različitost vremenskih uvjeta s raznolikošću biljnoga i životinjskoga svijeta • na primjerima opisuje prilagodbe biljaka i životinja na različite uvjete života	Navodi životne uvjete i uz pomoć opisuje njihov utjecaj na životne zajednice u zavičaju te opisuje cikluse u prirodi.	Opisuje životne uvjete i njihov utjecaj na životne zajednice u zavičaju, povezuje raznolikost životnih zajednica s vremenskim i drugim životnim uvjetima, prikazuje i opisuje cikluse u prirodi.	Objašnjava utjecaj životnih uvjeta na životne zajednice u zavičaju, uspoređuje raznolikost životnih zajednica, vremenskih i drugih životnih uvjeta na različitim staništima, prikazuje i opisuje cikluse u prirodi.	Objašnjava utjecaj životnih uvjeta na životne zajednice u zavičaju i povezuje različitost vremenskih i drugih životnih uvjeta na različitim staništima te prikazuje i opisuje cikluse u prirodi.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Na primjeru uzgoja jedne biljke, npr. pšenice ili graha učenik istražuje na koji način različiti životni uvjeti djeluju na njezin razvoj (višak ili manjak vode, topline i sl.). Zamišlja svijet bez jednoga životnog uvjeta. Tijekom istraživanja vode valja istaknuti opasnosti od prividne dubine vode (pokusom ili u neposrednome okolišu). U svakome pokusu valja povezati rezultate i zaključke sa svakodnevnim iskustvima učenika. Učenik upoznaje samo kisik iz zraka. Upoznaje različite vrste tla u okolišu pokusima, npr. izrađuje pročišćivač vode koristeći se različitim vrstama tla. Povezuje to s organiziranošću - veličine čestica tla i sl. Učenik će uočiti kako su biljke oblikom i bojom prilagođene oprašivanju (npr. rese za oprašivanje vjetrom, cvjetovi različitih boja i mirisa za oprašivanje kukcima). Na primjeru biljke koju uzgaja može uočiti životni ciklus biljke od sjemenke do biljke i način na koji ponovno nastaje sjemenka. Na primjeru izabrane zajednice iz okoliša opisuje životne uvjete i organizme koji u njoj žive. Uspoređuje različite životne zajednice koje može istražiti i organizme koji su s njima povezane. Različite životne zajednice mogu se istražiti terenskom nastavom ili nastavom u prirodi.					

B.4.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOSIMA U VREMENU TE PRIPOVIJEDA POVJESNU PRIČU O PROŠLIM DOGAĐAJIMA I O ZNAČAJNIM OSOBAMA IZ ZAVIČAJA I/ILI REPUBLIKE HRVATSKE.	prikuplja informacije i istražuje o odnosima prirodnih i društvenih pojava istražuje o značajnim osobama i događajima u domovini, povezuje to s kulturno-povijesnim spomenicima i smješta ih u vremenske okvire te pokazuje na vremenskoj crti; OSR – C 2.4. objašnjava utjecaj istraženih događaja, osoba i promjena na sadašnji život čovjeka; OSR – C 2.4. uspoređuje, na istraženim primjerima, odnose i promjene u prošlosti, sadašnjosti i predviđa moguće odnose i promjene u budućnosti prikazuje događaje, povijesne osobe, promjene u zavičaju tijekom prošlosti i sadašnjosti te predviđa moguće promjene i odnose u budućnosti služeći se kalendarom, vremenskom crtom, crtežom i sl., uz korištenje IKT-om ovisno o uvjetima; IKT – A 2.1.	Koristeći se različitim izvorima informacija, opisuju promjene i odnose prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihov utjecaj na sadašnjost te ih prikazuje.	Koristeći se različitim izvorima informacija, objašnjava promjene i odnose prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihov utjecaj na sadašnjost te ih prikazuje.	Koristeći se različitim izvorima informacija, uspoređuje promjene i odnose prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihov utjecaj na sadašnjost te ih prikazuje.	Koristeći se različitim izvorima informacija, zaključuje o promjenama i odnosima prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihovu utjecaju na sadašnjost te ih prikazuje.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik prikuplja iz različitih izvora podatke o značajnim povijesnim osobama i događajima (odlazi u knjižnicu, obilazi mjesto i istražuje, istražuje podatke o osobama npr. na novčanicama, podrijetlo imena učenika, ulica, škole i sl.). Pronalazi legende i zanimljive priče o događajima i povijesnim osobama. Bitno je razumjeti da je hrvatska prošlost duga i bogata povijesnim događajima, da su ju obilježile mnoge značajne osobe po kojima su neki dobili ime, po kojima su imenovane pojedine ulice i trgovi, škole te da su imali važan utjecaj i na naš život. Uz pričanje priča i legendi na vremenskoj crti - lenti prikazati: vrijeme doseljavanja Hrvata, najznačajnije vladare (Tomislav, Krešimir, Zvonimir), značajne kulturno-povijesne spomenike (npr. Bašćanska ploča, spomenici pod zaštitom UNESCO-a), početak Domovinskoga rata, osamostaljenje Republike Hrvatske, ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju. Napomena: Nije potrebno učenike opterećivati godinama i pamćenjem različitih imena i naziva. Bitno je shvatiti vremenski slijed s osnovnim podacima o osobama i događajima. Važno je krenuti od povijesnih sadržaja trećega razreda i nadograditi ih (npr. Seljačka buna, Hvarska buna, Bitka kod Siska, "Đurđevački picoki", prvi tramvaj u Osijeku, ban Josip Jelačić i dr.). Treba povezati i na crti vremena prikazati i značajne osobe koje se spominju u književnosti, znanosti ili drugim predmetima (npr. Ivana Brlić-Mažuranić, Nikola Tesla, Faust Vrančić i dr.).					
B.4.4 UČENIK SE SNALAZI I TUMAČI GEOGRAFSKU KARTU I ZAKLJUČUJE O MEĐUODNOSU RELJEFNIH OBILJEŽJA KRAJEVA REPUBLIKE HRVATSKE I NAČINA ŽIVOTA.	snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva Republike Hrvatske koja uvjetuju način života toga područja (npr. izgled naselja, izgled ulica, materijali za gradnju, gospodarske djelatnosti/zanimanja određenoga područja, prometna povezanost); IKT – C 2.1., C 2.3., P- A - 2.1.	Uz pomoć čita geografsku kartu i opisuje međudnos reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske i načina života.	Čita i uz pomoć se snalazi na geografskoj karti te objašnjava međudnos reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske i načina života.	Čita i snalazi se na geografskoj karti te objašnjava međudnos reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske i načina života.	Snalazi se na geografskoj karti zaključuje o međusobnome utjecaju reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske i načina života.

SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik može planirati virtualno putovanje različitim prometnim sredstvima pri čemu opisuje reljefna obilježja Republike Hrvatske, uočava prometnu povezanost, procjenjuje udaljenost, planira novčana sredstva za putovanje i sl. Napomena: Učenici na taj način mogu sami planirati svoju nastavu u prirodi ili drugo putovanje.
*IKT – A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.4. Učenik opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješavanja problema u digitalnome okruženju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija.   *Z - A.2.1. Objašnjava što je pubertet i koje promjene donosi. B.2.2.A Prepoznaje i opisuje razvojne promjene u sebi i drugima. B.2.3.A Opisuje zdrave životne navike. B.2.3.B Nabraja i opisuje rizike koji dovode do razvoja ovisničkih ponašanja. C.2.2.A Opisuje kako postupiti pri najčešćim akutnim zdravstvenim smetnjama u školskoj dobi. C.2.3 Procjenjuje kad je potrebno javiti se liječniku pri najčešćim akutnim zdravstvenim smetnjama u školskoj dobi. C.2.2.B Usvaja pravila pružanja prve pomoći i pomaganja učenicima sa zdravstvenim teškoćama.   *OR - II.A.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš. II.B.2. Prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu. II.C.1. Solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima. II.C.3. Prepoznaje važnost očuvanja okoliša za opću dobrobit.   *OSR – B 2.1. Opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. C 2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama. C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.   *GOO - A.2.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi.   *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.   *P - A - 2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.

C. POJEDINAC I DRUŠTVO - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.4.1 UČENIK OBRAZLAŽE ULOGU, UTJECAJ I VAŽNOST POVIJESNOGA NASLJEĐA TE PRIRODNIH I DRUŠTVENIH RAZLIČITOSTI DOMOVINE NA RAZVOJ NACIONALNOGA IDENTITETA.	objašnjava ulogu nacionalnih simbola/obilježja raspravlja o svojoj ulozi i povezanosti s domovinom prema događajima, interesima, vrijednostima; GOO - C.2.1., C.2.2., OSR – C 2.4. istražuje prirodnu i društvenu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost domovine koristeći se različitim izvorima; IKT – C 2.1., C 2.3. objašnjava povezanost baštine s identitetom domovine te ulogu baštine za razvoj i očuvanje nacionalnoga identiteta; OSR – C 2.4. objašnjava na primjerima načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povijesne baštine domovine; GOO - C.2.1.	Opisuje ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.	Povezuje ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.	Raspravlja o ulozi, utjecaju i važnosti povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.	Obrazlaže ulogu, utjecaj i važnost povijesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.

	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenici mogu raspravljati na temu <i>Život u Hrvatskoj</i>. Prepoznatljivost su domovine grb, zastava, himna, novac, tradicija, običaji, parkovi prirode i nacionalni parkovi, kulturno-povijesne znamenitosti, posebnosti parkova prirode, nacionalnih parkova i kulturno-povijesnih znamenitosti u Republici Hrvatskoj. Učenici zaključuju o značenju i obilježavanju državnih blagdana, praznika, važnih dana i događaja; GOO - A.2.1. Napomena: Valja voditi brigu o prostornoj i društvenoj različitosti domovine s obzirom na različitost nacija i razvoja nacionalnoga identiteta.				
C.4.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU TE O VAŽNOSTI SLOBODE ZA POJEDINCA I DRUŠTVO.	• istražuje odnose i ravnotežu između prava i dužnosti, uzroke i posljedice postupaka; GOO - A.2.1., A.2.2. • raspravlja o važnosti jednakosti prava i slobode svakoga pojedinca uz poštivanje tuđih sloboda; GOO - A.2.1., A.2.2., OSR – C.2.2. • pokazuje solidarnost prema članovima zajednice; GOO - C.2.2., OSR – C.2.3. • raspravlja o pravima djece; GOO - A.2.1. • uvažava različitosti i razvija osjećaj tolerancije; GOO - A.2.1., OSR – B.2.1., Z - 3 - 2.3. • predlaže načine rješavanja i sprečavanja nastanka problema; GOO - C.2.1., C.2.3., OSR – B.2.4. • odgovorno se ponaša prema zdravlju, okolišu i u primjeni IKT-a; IKT – A.2.3., GOO - C.2.3. • raspravlja o važnosti digitalnoga identiteta i utjecaja digitalnih tragova; IKT – A.2.3. • štiti svoje osobne podatke te poštuje tuđe vlasništvo i privatnost; IKT – A.2.3. • promišlja o prisutnosti demokratskih vrijednosti u zajednicama kojih je dio te promiče demokratske vrijednosti u svome okruženju; GOO - B.2.1., B.2.2.	Navodi uzročno-posljedične veze nepoštivanja pravila i dužnosti te važnost slobode pojedinca i društva.	Opisuje uzročno-posljedične veze nepoštivanja pravila te važnost slobode pojedinca i društva	Objašnjava uzročno-posljedične veze nepoštivanja pravila i dužnosti te važnost slobode pojedinca i društva.	Zaključuje o uzročno-posljedičnim vezama nepoštivanja pravila i dužnosti te važnosti slobode pojedinca i društva.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Igra različite uloge u simuliranome (izmišljenom) sukobu. Provodi anketu o pravima djece/ljudi u okolini. Uključuje se u ekološke radionice i projekte prema uvjetima, npr. uređenje školskoga vrta kako bi stjecao naviku odgovornoga ponašanja prema okolišu. Raspravlja o pravilima uporabe digitalnih sadržaja (dijeljenje, uporaba) prema primijenjenim oznakama i osvještava potrebu zaštite svoga intelektualnoga vlasništva; IKT – D.2.4.				
C.4.3 UČENIK OBJAŠNJAVA POVEZANOST PRIRODNOGA I DRUŠTVENOGA OKRUŽENJA S	• opisuje povezanost prirodnoga i društvenoga okruženja s gospodarskim djelatnostima u Republici Hrvatskoj • objašnjava ulogu i utjecaj prirodnoga i društvenoga okruženja na gospodarstvo Republike Hrvatske • prepoznaje važnost različitih zanimanja i djelatnosti i njihov	Uz pomoć povezuje prirodno i društveno okruženje s gospodarskim djelatnostima u	Povezuje prirodno i društveno okruženje s gospodarskim djelatnostima u Republici Hrvatskoj	Opisuje povezanost prirodnoga i društvenoga okruženja s gospodarstvom	Objašnjava povezanost prirodnoga i društvenoga okruženja s

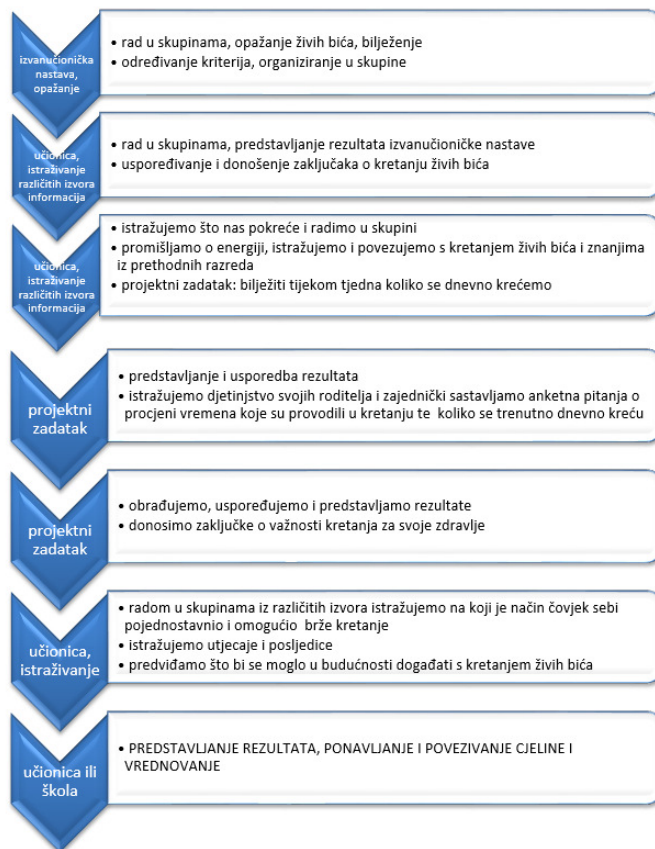
GOSPODARSTVOM REPUBLIKE HRVATSKE.	utjecaj na gospodarstvo Republike Hrvatske; P- C - 2.1. objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj zajednice (i pojedinca) i uključuje se u aktivnosti koje ih promiču; GOO - C.2.3., GOO - C.2.4., OSR – A 2.3. objašnjava i navodi primjere važnosti i vrijednosti rada za razvoj pojedinca i zajednice; GOO - C.2.4., P-B - 2.3. predlaže načine poboljšanja kvalitete života u zajednici; GOO - B.2.1., GOO - C.2.1., OSR – C 2.3.	Republici Hrvatskoj te uz pomoć prepoznaje važnost poduzetnosti i inovativnosti te opisuje i navodi primjere odnosa prema radu.	te prepoznaje važnost poduzetnosti i inovativnosti i vrijednosti rada.	Republike Hrvatske te važnost poduzetnosti i inovativnosti predlažući aktivnosti koje ih promiču te opisuje važnost i vrijednost rada.	gospodarstvom Republike Hrvatske te važnost poduzetnosti i inovativnosti kao i vrijednosti rada predlažući aktivnosti koje ih promiču.
SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Napomena: Gospodarstvo Republike Hrvatske spoznaje se istraživačkim pristupom i povezivanjem s gospodarstvom i djelatnostima ljudi zavičaja kako bi se izbjeglo navođenje i/ili reproduciranje činjenica te se o njemu promišlja u cjelini na način da učenik različitim postupcima istražuje odgovore na pitanja: <i>Na koji su način povezane djelatnosti ljudi s prirodnim i društvenim okruženjem u različitim dijelovima Republike Hrvatske (na primjerima bliskim iskustvu učenika)? Po čemu se razlikuju pojedini dijelovi Hrvatske, a po čemu su slični u odnosu na naš zavičaj kad govorimo o gospodarstvu i djelatnostima ljudi? Zašto su pojedine djelatnosti karakteristične i razvijenije u nekim područjima Republike Hrvatske, npr. poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i šumarstvo, industrija, energetika, brodogradnja, i zašto su neke djelatnosti neovisne o okruženju, npr. građevinarstvo, proizvodno obrtništvo, trgovina, promet, ugostiteljstvo? O kojim se djelatnostima ljudi danas najviše razgovara? Koje su djelatnosti tražene, na koji se način osposobljavamo za buduća zanimanja? Hoće li zanimanja ljudi biti jednaka u budućnosti kao i danas? Kako ću ja jednoga dana doprinijeti gospodarstvu? Vidim li svoju ulogu u razvoju svoga mjesta/zavičaja?</i> Istražiti i prema uvjetima uključiti se u male poduzetničke projekte (Startup) u razrednoj nastavi te sudjelovati u radu školske zadruge; P - C - 2.1., C - 2.2. Učenik se uključuje u rad vijeća učenika preko predstavnika razreda.					
*IKT – C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija. A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. D 2.4. Učenik izdvaja i razvrstava oznake vlasništva djela i licencije za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati. *GOO - A.2.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.2. Promiče solidarnost u školi. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi. C.2.4. Promiče razvoj školske kulture. *OSR –A 2.3. Razvija osobne potencijale. B 2.1. Opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. B 2.4. Razvija strategije rješavanja sukoba. C 2.2. Prihvata i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila. C 2.3. Pridonosi razredu i školi. C2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadanošću skupini. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima. *P - B - 2.3 Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice. C - 2.1. Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici. C - 2.2. Prepoznaje osnovne tržišne odnose/procese razmjene.					

D. ENERGIJA - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.4.1 UČENIK OPISUJE PRIENOS, PRETVORBU I POVEZANOST ENERGIJE U ŽIVOTNIM CIKLUSIMA I CIKLUSIMA TVARI U PRIRODI.	• opisuje na primjeru načine prijenosa (toplina prelazi s jednoga tijela na drugo), pretvorbe (mijenja oblik) i povezanost energije u procesima rasta i razvoja živoga bića, u hranidbenim odnosima i kruženju vode u prirodi; OR - II.B.3. • opisuje načine primjene energije koju hranom unosimo u svoj organizam • opisuje da se zelene biljke koriste Sunčevom energijom kako bi stvorile hranu • navodi primjere hranidbenih odnosa organizama iz neposrednoga okoliša • opisuje utjecaj različitih načina primjene energije na okoliš (primjeri zagađenja okoliša); OR -II.C.2. • prepoznaje povezanost energije s promjenama stanja tvari (agregacijska stanja vode) i procesima (kruženje vode u prirodi); IKT – C 2.1. • opisuje utjecaj energije na život i rad ljudi i društva te istražuje kako se nekad živjelo s obzirom na izvore energije i povezuje to s važnim izumima tijekom povijesti	Uz pomoć navodi primjer prijenosa, pretvorbe i povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.	Navodi primjer prijenosa, pretvorbe i povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.	Uz pomoć opisuje prijenos i pretvorbu energije te navodi primjer povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.	Opisuje prijenos i pretvorbu energije te navodi primjer povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.
	SMJERNICE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Izrađuje strujni krug (primjer pretvorbe u svjetlosnu energiju). Izrađuje vjetrenjaču, brodić s jedrom i dr. (primjer pretvorbe energije vjetra u energiju gibanja). Načini su upotrebe energije koju hranom unosimo u svoj organizam npr. za zagrijavanje tijela, učenje, tjelesne aktivnosti i sl. Primjeri su pohranjivanja energije: baterija, gomolj biljke, potkožno masno tkivo i sl. Prepoznaje i navodi povijesne primjere razvoja poznatih i bliskih izuma i njihovu važnost u razvoju tehnologije (npr. struja, telefon, žarulja...). Mogu se koristiti računalne simulacije uz učiteljevu pomoć; IKT – C 2.1.				
*IKT - C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. *OR II.B.3. Opisuje kako pojedinac djeluje na zaštitu prirodnih resursa. II.C.2. Razlikuje osobnu od opće dobrobiti - primjeri opće dobrobiti u svojoj zajednici. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.					

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 4. RAZRED				
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.4.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠNJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi rezultate te ih predstavlja.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi i opisuje rezultate te ih predstavlja.	Uz usmjeravanje postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i predstavlja rezultate istraživanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija.	Uz usmjeravanje oblikuje pitanja, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i uspoređuje svoje rezultate istraživanja s drugima i na osnovi toga procjenjuje vlastiti rad te predstavlja rezultate.
	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD OSTVARUJE SE DO KRAJA ČETVRTOGA RAZREDA. <i>* Učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju.</i> Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primijeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka. Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba. Istraživački pristup potrebno je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadataka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje; IKT – C 2.1., C 2.3., C 2.4., GOO - B.2.2., C.2.1.			
*IKT – C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija. C 2.4. Učenik uz pomoć učitelja odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. *GOO - B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.				

Primjer razrade odgojno-obrazovnih ishoda u izvedbenome kurikulumu

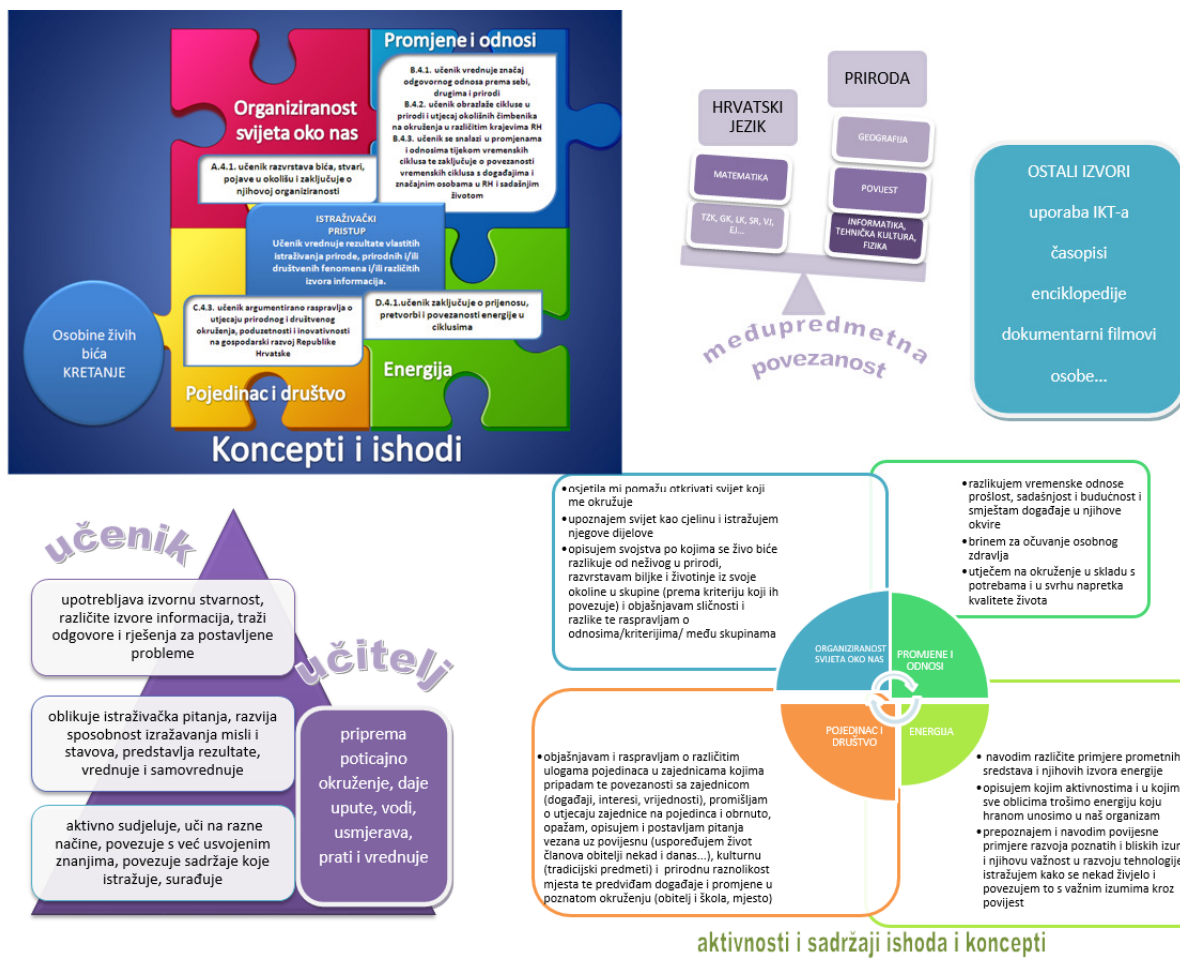
Prijedlog tematskog okvira s primjerom konceptualne povezanosti i razradom odgojno-obrazovnih ishoda u izvedbenome kurikulumu za četvrti razred prikazan je na Slici 2.

Prijedlog tematskog okvira 4. r. oko 7 sati (dva do tri tjedna)

Osobine živih bića - KRETANJE

Promatrajući svijet oko sebe u neposrednom okolišu opazit ćemo različita živa bića. Organizirat ćemo ih u skupine: biljke, životinje i ljudi te ćemo prikazati njihove sličnosti i razlike prema kriterijima koja ih čine živim bićima (prehrana, disanje, kretanje, rast i razvoj, razmnožavanje, prilagodba...). Zadržat ćemo se na KRETANJU živih bića i uočiti sličnosti i razlike. Problemskim pitanjima učenike ćemo potaknuti na razmišljanje o kretanju biljaka te kretanju čovjeka. Istražit ćemo što nas pokreće i povezati s energijom, njezinim izvorima, oblicima i pretvorbom. Tijekom tjedna zabilježiti ćemo i grafički ćemo prikazati koliko se svaki učenik kreće dnevno te međusobno usporediti rezultate. Istražit ćemo prošlost analizirajući djetinjstvo svojih roditelja te procijeniti razliku provedenoga vremena u kretanju. Zaključit ćemo i objasniti važnost kretanja za svoje zdravlje te povezati ih s navikama svakodnevnog tjelovježbe. Istražit ćemo kroz vrijeme na koji je način čovjek omogućio sebi brže i lakše kretanje te predvidjeti buduće mogućnosti kretanja. Promišljajući o utjecaju čovjeka na prirodu, moramo djelovati odgovorno (više se kretati, voziti se biciklom, javnim prijevozom, koristiti se obnovljivim izvorima energije).

Slika 2. Primjer konceptualne povezanosti i ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda u 4. razredu

E. POVEZANOST NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO S DRUGIM PODRUČJIMA, MEĐUPREDMETNIM TEMAMA I OSTALIM NASTAVNIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Priroda i društvo konceptualno je povezan s različitim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama i ostalim nastavnim predmetima što omogućava sustavnost, povezivanje i bolje razumijevanje koncepata.

Tijekom samostalnoga prikupljanja informacija i predstavljanja rezultata rada učenik se koristi različitim alatima i tehničko-informatičkima vještinama te je potaknut na kreativno i inovativno rješavanje problema i donošenje promišljenih odluka.

Poticanjem samostalnoga osmišljavanja, izrade i predstavljanja učeničkih proizvoda, učenik stječe samopouzdanje, preuzima odgovornost za osobni uspjeh i razvija poduzetnički duh.

Aktivna uloga učenika u odgojno-obrazovnome procesu, koja uključuje promatranje, propitivanje, promišljanje, zaključivanje i vrednovanje, sustavno razvija njegovo kritičko mišljenje i metakogniciju.

Ishodi nastavnoga predmeta Priroda i društvo, povezani s međupredmetnim temama, omogućavaju izgradnju građanske, kulturne, etičke, ekološke i zdravstvene svijesti učenika čime on postaje odgovoran i aktivan građanin koji djeluje i pridonosi boljitku zajednice.

Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se na svakome nastavnome satu Prirode i društva aktivnim sudjelovanjem učenika u odgojno-obrazovnome procesu. Tako se bolje i lakše povezuju znanja i vještine iz različitih područja te se primjenjuju u svakodnevnim životnim situacijama, a učenici postaju samostalniji u učenju i pripremljeniji za cjeloživotno učenje.

Povezanost s matematičkim područjem ostvaruje se primjenom vještina opažanja, procjenjivanja, mjerenja, računanja, uspoređivanja te analiziranja prostora, vremena i prirode, kao i uporabom simboličkoga jezika.

Govorenje, pisanje i drugi oblici komunikacije, kao i različiti oblici suradnje među učenicima, prate sve aktivnosti učenika. On pritom primjenjuje jezično-komunikacijske vještine hrvatskoga jezika, dok povezivanjem sadržaja ishoda predmeta Priroda i društvo s ishodima nastavnih predmeta stranih jezika upoznaje i druge jezike.

Sadržaji i aktivnosti ishoda povezani s baštinom, značajnim osobama i događajima iz prošlosti zavičaja i domovine istodobno se ostvaruju i u nastavnim predmetima umjetničkoga područja i tjelesno-zdravstvenoga područja.

Briga o osobnome zdravlju, kretanje tijekom izvanučioničke nastave, kao i praktični radovi učenika utječu na razvoj fine motorike, potiču svijest o važnosti zdravlja i boravka u prirodi te su nadogradnja sadržajima tjelesne i zdravstvene kulture.

Zahvaljujući interdisciplinarnosti nastavnoga predmeta Priroda i društvo, postoje brojne mogućnosti konceptualnoga povezivanja s ostalim nastavnim predmetima (Slika 2.).

F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

Nastavni pristupi utemeljeni na konstruktivizmu naglašavaju da je učenje učinkovito, a razumijevanje dublje:

- kad se aktivnosti učenja oslanjaju na prethodna znanja, iskustva i interese učenika
- kad učenik aktivno sudjeluje u procesu učenja i može vidjeti povezanost među konceptima koje uči s njihovom primjenom u stvarnim situacijama
- kad je učenik u mogućnosti učiti na razne načine – pojedinačno, suradnički, samostalno, uz učiteljevu pomoć
- kad se ostvaruje praktičnim radom
- kad se raspravlja o novome znanju u interakciji s drugim učenicima i učiteljem.

Da bi se postigli opisani ciljevi nastavnoga predmeta Priroda i društvo, bitno je osmisliti sadržajno primjerene i učeniku zanimljive, otvorene i integrirane metodičke scenarije učenja i poučavanja s različitim aktivnostima koji potiču interes, daju konkretan smisao onomu što se uči i omogućavaju učeniku primjenu u stvarnim životnim situacijama. Metodički je scenarij otvoren kad se informacije i podatci upotrebljavaju na različite načine, čime se omogućavaju različiti putovi do oblikovanja i odgovaranja na pitanja i rješavanja problema. Metodički je scenarij integriran kad uključuje znanja, vještine i stavove iz različitih koncepata koji čine okosnicu nastavnoga predmeta Priroda i društvo. Integracija uključuje i primjenu kritičkoga mišljenja, kreativnosti, inovativnosti, rješavanja problema, donošenja odluka i metakognicije.

Ispravno osmišljen metodički scenarij učenja i poučavanja uključuje različite aktivnosti poput otkrivanja igrom, igranja uloga, rješavanja problema, izrade projekata, izrade vizualnih prikaza, pričanja priča, igranja didaktičkih igara, posjeta i sl. Učenik aktivno uključen u proces učenja, u učionici ili izvan nje, traži odgovore na različita pitanja, razmjenjuje informacije, predstavlja rezultate te tako razvija istraživačke vještine, ali i stavove i vrijednosti važne za svakodnevni život. Aktivno učenje ciklički je proces s različitim etapama na koje se učenik vraća i o kojima ponovno promišlja postavljajući nova pitanja i izgrađujući nova znanja. Prirodna znatiželja učenika i pitanja o svijetu oko sebe pokretač su procesa učenja. Stoga učenika valja usmjeravati k postavljanju pitanja. Dobro oblikovana pitanja potiču učenika na istraživanje, interpretaciju podataka, rješavanje problema i razvoj novih pitanja. Pitanja učitelja također utječu na proces učenja i produbljuju učničko konceptualno razumijevanje. Stoga je bitno da su otvorena, ponekad provokativna, zahtijevaju znanje viših kognitivnih razina i iskustvo te pokreću dijalog ili raspravu.

Zbog svega navedenoga, u kurikulumu nastavnoga predmeta Priroda i društvo posebna pažnja posvećena je istraživačkomu pristupu integriranome u proces poučavanja i učenja u svim konceptima. Tako učenik već u prvome razredu opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima i mjerenjima, prepoznaje uzročno-posljedične veze u neposrednome okruženju te postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama u prirodi, prirodnim ili društvenim pojavama. Učenik objašnjava uočeno, iskustveno, doživljeno ili istraženo i raspravlja, uspoređuje i prikazuje rezultate te prepoznaje da se znanost koristi u svakodnevnome životu. Sa završetkom četvrtoga razreda učenik je osposobljen za provođenje jednostavnijih istraživanja prirodnih ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija. On oblikuje istraživačka pitanja, predviđa pojave, događaje i promjene, objašnjava uzročno-posljedične veze, koristi se materijalom i priborom, uspoređuje, vrednuje i prikazuje rezultate. Učenik na jednostavnim primjerima opisuje utjecaj znanosti na razvoj društva.

Uloga je učitelja briga za dobrobit i cjelovit razvoj svakoga učenika te poštivanje njegova integriteta i identiteta uz stvaranje sigurnoga i poticajnoga okruženja. Učiteljeva je odgovornost organizirati odgojno-obrazovni proces koji uključuje različite metode, tehnike poučavanja i stilove učenja te izbor sadržaja. Učitelj motivira učenika da uči na smislen način, razvija kompetencije, postavlja temelje cjeloživotnoga učenja. Učitelj pruža učeniku brojne mogućnosti za praktičan rad, kritičko i kreativno mišljenje, rješavanje problema, razvoj komunikacijskih vještina, stavova i vrijednosti. Aktivnosti trebaju omogućiti učeniku povezivanje i primjenu koncepata prirode i društva u društvenim, ekološkim i ekonomskim situacijama i pitanjima o svijetu u kojemu živi. Širenje konceptualnoga okvira zahtijeva od učitelja pronalaženje načina povezivanja postojećega znanja i sposobnosti s novim. Za potrebe konceptualnoga razumijevanja ishodi se iz različitih koncepata ostvaruju istodobno.

Učitelj primjenjuje diferencirane i individualizirane pristupe učenja i poučavanja uzimajući u obzir osobnost svakoga učenika, njegove interese i motivaciju te mnogo različitih načina na koji on uči. Primjenom načela inkluzivnosti svakomu se učeniku pruža prilika za optimalan razvoj obrazovnih potencijala.

U učenju i poučavanju nastavnoga predmeta Priroda i društvo i koncepata unutar predmeta očekivane ishode učenja ostvarujemo različitim materijalima i izvorima znanja. Za povezivanje predmeta sa svakodnevnom životom koristi se, kad god je to moguće, izvornom stvarnošću, odnosno svime što možemo iz učenikova

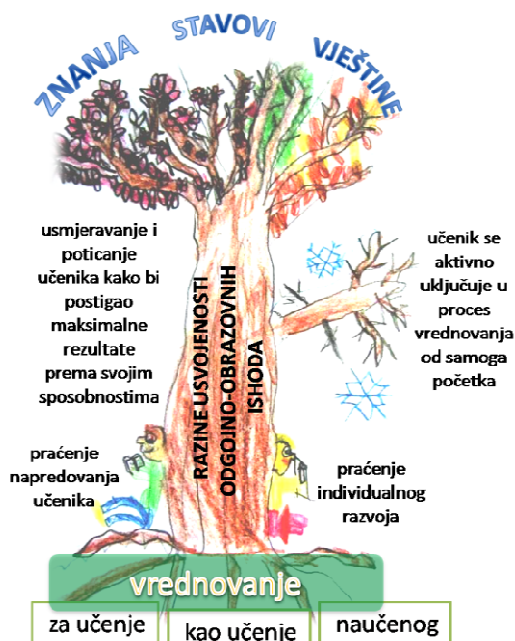
okruženja upotrijebiti kao materijal ili izvor znanja. Uz izvornu stvarnost i udžbenike koristi se internetom, enciklopedijama, dječjim časopisima, aktualnim informacijama iz medija, suradnjom s raznim osobama i ustanovama i dr. Materijali za učenje su i pribor za izvođenje pokusa, vremenska crta - lenta, geografske karte, ručni i tehnološki alati, umne i konceptualne mape, plakati, prezentacije, predmeti iz neposredne stvarnosti i sl. U izboru, pripremi i izradi izvora znanja i materijala za učenje i poučavanje učitelj ima autonomiju te se koristi svojom kreativnošću, ali i kreativnošću učenika.

Okruženje u kojemu se odvija proces učenja pobuđuje zanimanje učenika, održava motiviranost za učenje i potiče na aktivnost. Različita okruženja, u učionici i izvan učionice, pridonose bogatstvu iskustva i uspješnosti učenja. Iskustvo prvoga aktivnog učenja dijete stječe u neposrednome okruženju i s onima koji žive u njemu – u svojoj obitelji u kojoj bi se trebali postaviti temelji za učenje. Učenje otkrivanjem osnova je za razumijevanje viših apstraktnih pojmova. Stoga je izvanučionička nastava okruženje koje bi što češće trebalo primijeniti. Takvo okruženje potiče radost otkrivanja, istraživanja i stvaranja, pogodno je za različite socijalne oblike rada i potiče razvoj socijalnih kompetencija te utječe na stvaranje kvalitetnih odnosa unutar odgojno-obrazovne skupine. Za razvoj učenika važno je okruženje u kojemu se učenici mogu koristiti svim osjetilima, uređenost prostora u kojemu učenici uče i rade, zanimljiv materijali te njihov doprinos uređenju prostora i izradi materijala. *Online* okruženje također može povećati motivaciju. Virtualnom stvarnošću i simulacijama možemo se koristiti kad nam neposredna stvarnost nije dostupna. Informacijsko-komunikacijska tehnologija omogućava nam i povezanost s učenicima ili stručnjacima u drugim mjestima i različitim dijelovima države i/ili Europe. Pozitivno i poticajno okruženje za učenje ostvaruje se i međusobnim povjerenjem i uvažavanjem sudionika u procesu učenja, dogovaranjem pravila te uzajamnim pomaganjem. Osjećaj sigurnosti u učenika potiče aktivnost i kvalitetnije rezultate rada.

Spiralno-uzlazni pristup poučavanju osigurava poučavanje pojedinih koncepata i vještina na različitim razinama s povećanjem dubine i prilagodbe dobi učenika te se tako nadograđuje pojedini ishod prema stupnju samostalnosti učenika i razini kognitivnih procesa. Koncepti se uče i poučavaju onoliko dugo koliko je potrebno da bi se ostvarili ishodi određeni za pojedine koncepte tijekom nastavne godine ili tijekom ciklusa. Vrijeme poučavanja i učenja određuje učitelj, i to prema potrebama svojih učenika. Pritom se vodi briga o darovitim učenicima i učenicima s teškoćama te se teži razvoju socijalne osjetljivosti učenika.

Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio potencijale svih u razredu i osigurao uspjeh svakoga učenika i razvoj njegove osobnosti. Međuvršnjačkim učenjem i poučavanjem učenik stječe i primjenjuje znanja i vještine, razvija socijalnu osjetljivost, razmjenjuje mišljenja i stavove, aktivno sudjeluje i motiviran je za učenje i suradnju. Bitno je svaki oblik grupiranja učenika unaprijed isplanirati s jasno određenim ciljem te pratiti napredak svakoga pojedinca u skupini i rad skupine u cjelini na temelju različitih metoda samovrednovanja i vrednovanja.

G. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA U NASTAVNOME PREDMETU PRIRODA I DRUŠTVO

Vrednovanje odgojno-obrazovnih ishoda detaljnije je opisano u Okviru za vrednovanje procesa i ishoda učenja u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju.

Vrednovanje u nastavnome predmetu Priroda i društvo treba biti učestalo, različito i redovito tijekom školske godine. Primjenjuju se tri pristupa vrednovanja: za učenje, kao učenje i vrednovanje naučenoga. Cilj vrednovanja nije samo ocjena, već praćenje napredovanja učenika, njegova individualnoga razvoja te usmjeravanje i poticanje učenika kako bi postigao maksimalne rezultate prema svojim sposobnostima. Učenik se aktivno uključuje u proces vrednovanja od samoga početka.

U vrednovanju za učenje formativno se prati napredovanje učenika pri čemu je važna redovita povratna informacija o napredovanju i postignutome uspjehu učenika u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, već kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja i usmjereno je na napredak učenika koje je ostvario u određenome vremenu. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima, a ne s drugim učenicima.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja s ciljem razvoja autonomnoga i samoreguliranoga učenja. Učitelj planira vrijeme potrebno za poticanje, usmjeravanje i modeliranje vrednovanja kao učenja. Učenik, posebno u prvome ciklusu, treba podršku, vođenje i pravodobne povratne informacije, u početku od strane učitelja, a kasnije i od svojih vršnjaka.

Vrednovanje naučenoga uglavnom se primjenjuje kao sumativno vrednovanje razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u određenome trenutku. Vrednovanje je kriterijsko, što znači da se temelji na unaprijed određenim kriterijima razine usvojenosti znanja, vještina i vrijednosti, odnosno odgojno-obrazovnih ishoda.

Pri svakome vrednovanju valja voditi računa o primjeni različitih metoda i tehnika kako bi učenici imali priliku pokazati stečene kompetencije na način na koji to njima najviše odgovara. Osim usmenoga i pisanoga provjeravanja, učitelj se može koristiti i opažanjima učenikova rada, praktičnim radovima, učeničkim izvješćima, grafičkim organizatorima, crtežima, modelima, učeničkom mapom i sl., pri čemu mu u vrednovanju mogu pomoći liste provjera i/ili rubrike. Bez obzira na metodu ili tehniku vrednovanja, nužno je voditi računa da pitanja postavljena učenicima budu primjerena, različite težine i kognitivnih razina. Različitim pristupima i zahtjevima prema učeniku te integracijom različitih vrsta i izvora podataka o njegovu napredovanju, prikupljaju se kvalitetni i pouzdani dokazi o njegovim postignućima. U tome učiteljima može pomoći primjena hibridnoga vrednovanja, tj. pitanja i ispita iz banke Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

U nastavnome predmetu Priroda i društvo dva su elementa vrednovanja:

- usvojenost znanja
- istraživačke vještine.

Usvojenost znanja i razvijenost istraživačkih vještina iskazuje se ocjenom, bez obzira na metodu kojom su informacije o tome prikupljene. *Usvojenost znanja* obuhvaća znanja svih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s određenim ishodima kurikuluma. U elementu *istraživačke vještine* vrednuju se vještine učenika, i/ili praćenjem njegovih aktivnosti i/ili rezultata tih aktivnosti. Za svako vrednovanje učitelj izrađuje kriterije i s njima upoznaje učenike ili ih izrađuje zajedno s njima.

Uz brojčane ocjene jednako su važan dio vrednovanja i bilješke kojima učitelj redovito opisuje i prati napredovanje učenika. One su povratna informacija učeniku, roditelju i samomu učitelju o svim aktivnostima

učenika, razvoju stavova, procesima učenja, kreativnome i samostalnome mišljenju, suradnji i radu u paru i/ili skupini, donošenju valjanih odluka, učeničkome vrednovanju i samovrednovanju.

Nastavnim predmetom Priroda i društvo razvijaju se navike, vrijednosti i stavovi te pozitivan odnos prema sebi, drugima i prirodi, stoga pojedini navedeni ishodi nisu mjerljivi kao konačan rezultat, ali su jednako važni i vrednujemo ih u procesu učenja prateći sudjelovanje učenika u različitim svakodnevnim aktivnostima.

Posebnost su Prirode i društva i razredni projekti, različitih tema i trajanja, tijekom kojih je poželjno razvijati vještine vrednovanja i samovrednovanja i rada na projektu i postignutih rezultata po završetku te utjecaja samoga projekta (sagledati sve etape planiranja i izvođenja, poteškoće koje su se pojavile te primjenu u svakodnevnome životu).

U prvome odgojno-obrazovnom ciklusu nema broječnih ocjena, već se postignuća učenika u izvješću opisuju kvalitativnim opisnicima na ljestvici od tri stupnja u odnosu na ishode u kurikulumu:

- potrebna podrška u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda
- ostvareni odgojno-obrazovni ishodi za taj razred
- iznimno ostvareni odgojno-obrazovni ishodi za taj razred u kurikulumu.

Jasna i smislena povratna informacija učeniku služi i za praćenje osobne učinkovitosti i napretka te daje smjernice za daljnje napredovanje. Potrebno je uspostaviti pozitivno ozračje u kojemu učenik prati svoja postignuća i prepoznaje uspjeh i napredovanje u učenju što je jedino moguće ako se svakodnevno razgovara o tome. Učenici i roditelji trebaju dobiti pravodobne i jasne povratne informacije o tome što su učenici naučili, koliko (kvantiteta) i koliko dobro (kvaliteta) kako bi znali sljedeći korak u procesu učenja. Učitelj za svakoga učenika upisuje i kratak osvrt na postignuća konkretnim i autentičnim opisom „jakih strana“ te preporuka za napredovanje u predmetu.

U drugome odgojno-obrazovnom ciklusu postignuća učenika opisuju se na isti kvalitativan način kao u prvome ciklusu, ali se dodatno vrednuju i broječnom ocjenom. Pritom se zadržava ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva. Zaključna se ocjena izriče brojkom i riječju (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5).

Zaključna ocjena tijekom drugoga ciklusa za svakoga učenika treba odgovarati usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda i očekivanja zadanih kurikularnim dokumentima, ali ne mora biti jednaka aritmetičkoj sredini pojedinačnih ocjena. U zaključnoj ocjeni podjednak udio čine ocjene iz obaju elemenata vrednovanja (usvojenost znanja i istraživačke vještine), ali i elementi opisnoga praćenja.